

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อม
ด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ

Tourism Behaviors and Opinions of Tourists toward Recreational Settings at
Krathing Waterfall, Khao Khitchakut National Park

โดย

นางสาวนงศ์เยาว์ วิริยานนท์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)

พ.ศ. 2548

ISBN 974-9835-27-1

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)
ปริญญา

การบริหารทรัพยากรป่าไม้

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อม
ด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ

Tourism Behaviors and Opinions of Tourists toward Recreational Settings at
Krathing Waterfall, Khao Khitchakut National Park

นามผู้วิจัย นางสาวนงศ์เยาว์ วิริยานนท์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สันต์ เกตุปราณีต, Ph.D.)

กรรมการ

(อาจารย์จำรอง เงินดี, กศ.ม.)

ประธานสาขาวิชา

(รองศาสตราจารย์สันต์ เกตุปราณีต, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 2 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2548

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้จากความอนุเคราะห์อย่างสูงของ ผศ.ดร.นภวรรณ ฐานะกาญจน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณา แนะนำกระบวนการคิด แนวทางการศึกษา และให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านเป็นอย่างดี รศ.ดร.สันต์ เกตุปราณีต กรรมการ วิชาเอก อาจารย์จำลอง เงินดี กรรมการวิชาการ และ ผศ.ดร.วิจักขณ์ ฉิมโสม ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้คำปรึกษา แนะนำแนวคิด ตลอดจนตรวจแก้วิทยานิพนธ์จนเสร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบ พระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณสุรชัย ปรานศิลป์ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ คุณกิตติศักดิ์ รัตนดาตยา ผู้ช่วยอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประชาสัมพันธ์ และพี่ๆ เจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ พี่ๆ และน้องๆ งานป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ พี่ๆ โรงเรียนคลองพลูวิทยา เพื่อนๆ กระทิง 35 และน้องๆ กระทิงทุกท่านที่ให้ความ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ พี่ๆ นิสิต การบริหารทรัพยากรป่าไม้รุ่น 7 ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือ ในทุกๆ ด้าน รวมไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณความดี และประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่ครอบครัว ผู้เป็นแรง บัลดาลใจ และให้การสนับสนุนในด้านการศึกษาดลอดมา

นงศ์เยาว์ วิริยานนท์

พฤษภาคม 2548

ณรงค์เยาว์ วิริยานนท์ 2548: พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัย
แวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้) สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการ
ระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D
103 หน้า
ISBN 974-9835-27-1

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
ต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ศึกษาปัจจัย
ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
พฤติกรรมการท่องเที่ยว ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่ โดยใช้แบบ
สอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน ใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์
การถดถอยพหุ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ในการสรุป และนำเสนอผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความ
คิดเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้มีความสะดวกในการเข้าถึงมาก ความห่างไกลของแหล่งท่องเที่ยวจากเสียง
รบกวนจากภายนอกมีมาก ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวมีสูง โอกาสในการพบปะผู้คนอยู่ในระดับ
ปานกลาง ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง ระดับการพัฒนาสิ่ง
อำนวยความสะดวกปานกลาง การควบคุมนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอยู่ในระดับปานกลาง และมี
ความคิดเห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการที่อุทยานแห่งชาติจัดให้กับนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสมอยู่
ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม ร้อยละ 9.80 ($F = 7.030$; $Sig = 0.000$;
 $R^2 = 0.098$) โดยเรียงลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ
การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ($Beta = 0.255$; $t = 5.045$; $Sig = 0.000$) ระยะทาง
($Beta = -0.130$; $t = -2.601$; $Sig = 0.010$) และวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว ($Beta = -0.104$; $t = -2.112$;
 $Sig = 0.035$) และผลการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระ 6 ตัว ต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวก
และบริการ พบว่า มี 2 ตัว คือ รูปแบบการท่องเที่ยว และขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อตัว
แปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม ร้อยละ 12.10 ($F = 8.933$;
 $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.121$) โดยเรียงลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยว
($Beta = 0.248$; $t = 5.021$; $Sig = 0.000$) และขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ($Beta = -0.190$; $t = 3.892$; $Sig = 0.000$) และ
เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการท่องเที่ยว ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว กับความพึงพอใจใน
การมาเยือนพื้นที่มีเพียง พฤติกรรมการท่องเที่ยวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ($r = 0.109$; $Sig = 0.029$)

ลายมือชื่อผู้เขียน

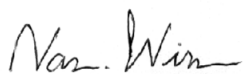
ลายมือชื่อประธานกรรมการ

๒๕ / ๗๖ / ๔๘

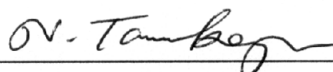
Nongyaw Wiriyanon 2005: Tourism Behaviors and Opinions of Tourists toward Recreational Settings at Krathing Waterfall, Khao Kitchakut National Park. Master of Science (Forest Resource Administration), Major Field: Forest Resource Administration, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Assistant Professor Noppawan Tanakanjana, Ph.D. 103 pages. ISBN 974-9835-27-1

The objectives of this research were to study tourism behaviors and opinions of tourist toward recreational settings at Krathing Waterfall, Khao Kitchakut National Park, Chantaburi Province, to determine factors influencing tourism behaviors and tourists' opinions, and to study the relationship between tourism behavior, tourists' opinions and overall satisfaction of tourists in visiting the waterfall. Data were collected by questionnaire and 400 tourists participated in the survey. The researcher used descriptive statistics, multiple regression analysis, and correlation analysis to conclude and present the study results.

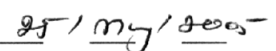
The study found that most tourists had appropriate tourism behaviors. They expressed that the tourism site was highly accessible though it was remote from noisy community. The site was highly natural. The opportunity for social encounter, evidence of human impact on the site, and level of site and user management were moderate. The majority of tourists rated moderate for the suitability of facilities and services the national park authority provided to park visitors. Results from hypothesis testing revealed that 3 independent variables significantly influenced tourism behaviors and accounted for 9.80% of variance in the behaviors ($F = 7.030$; $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.098$). Those variables were knowledge on appropriate tourist practices ($Beta = 0.255$; $t = 5.045$; $Sig = 0.000$), distance from residence to the site ($Beta = -0.130$; $t = -2.601$; $Sig = 0.010$), and objective of the visit ($Beta = 0.140$; $t = -2.112$; $Sig = 0.035$). Two independent variables significantly influenced tourists' opinions and accounted for 12.10% of variance in the opinions ($F = 8.933$; $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.121$). These included type of tourist group ($Beta = 0.248$; $t = 5.021$; $Sig = 0.000$) and group size ($Beta = -0.190$; $t = 3.892$; $Sig = 0.000$). In testing the relationship between tourism behaviors, tourists' opinions, and their overall satisfaction, it was found that only tourism behaviors that significantly related to the satisfaction of tourists ($r = 0.109$; $Sig = 0.029$).

Student's signature

Thesis Advisor signature

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
นิยามศัพท์	3
ตรวจเอกสาร	5
นักท่องเที่ยว และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	5
ปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ	14
ความพึงพอใจ	22
ความคิดเห็น	24
พื้นที่ศึกษา : น้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิซมัญญ จังหวัดจันทบุรี	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
กรอบแนวคิด และสมมุติฐานในการศึกษา	36
อุปกรณ์ และวิธีการ	37
วัสดุอุปกรณ์	37
วิธีการ	38
ผล และวิจารณ์	49
ผลการศึกษา	49
ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมของนักท่องเที่ยว	50
ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว	52
ตอนที่ 3 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	56
ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักท่งที่เกี่ยวข้องปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ	61
ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมุติฐาน	70
วิจารณ์ผล	75
สรุป และข้อเสนอแนะ	77
สรุป	77
ข้อเสนอแนะ	79
เอกสาร และสิ่งอ้างอิง	81
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก	88
ภาคผนวก ข	98

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคม ประชากร	50
2 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามวัตถุประสงค์ ในการเดินทางมาเยือนน้ำตกกระทิง	52
3 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำตกกระทิง	53
4 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว และลักษณะกลุ่มเดินทาง	54
5 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทกิจกรรมที่นักท่องเที่ยว ต้องการกระทำ และได้กระทำจริงในบริเวณน้ำตกกระทิง	56
6 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว	57
7 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมการ การท่องเที่ยว	59
8 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว ที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	60
9 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	61
10 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ ตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ	62
11 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการพบเห็นนักท่องเที่ยว กลุ่มอื่นในบริเวณน้ำตกกระทิง	64
12 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตาม ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ	66
13 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ	68
14 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความพึงพอใจ และ โอกาส ในการกลับมาเยือนน้ำตกกระทิงของนักท่องเที่ยว	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมุติฐานเมื่อตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการท่องเที่ยว	71
16 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมุติฐานเมื่อตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ	72
17 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมุติฐานเมื่อตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ	73
18 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ตามสมมุติฐานข้อที่ 3	74
ตารางผนวกที่	
ข 1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเขื่อนน้ำตกกระทิง	99
ข 2 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ ตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ	100
ข 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการ	101
ข 4 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว	102
ข 5 ความยากเป็นรายชื่อของความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว	103

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา แสดงอาณาเขต และที่ตั้งอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี	28
2 กรอบแนวคิดในการศึกษา	36

พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อม
ด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิซมัญญ

Tourism Behaviors and Opinions of Tourists toward Recreational Settings at
Krathing Waterfall, Khao Khitchakut National Park

คำนำ

อุทยานแห่งชาติเขาคิซมัญญเป็นส่วนหนึ่งของป่าผืนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในท้องถิ่น มีความสำคัญทางวิทยาศาสตร์ และนิเวศวิทยา ทั้งในระดับประเทศ และระดับภูมิภาค อันเนื่องมาจากความสมบูรณ์ และความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นแหล่งพันธุกรรมของพันธุ์พืชหายาก พรรณไม้ป่า แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหายาก และแมลงที่มีคุณค่า โดยเฉพาะป่าแห่งนี้มีอาณาเขตติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง และสัตว์ป่าอาศัยอยู่จำนวนมาก จึงได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติในลำดับที่ 14 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2520 (มนตรี, 2544)

ปัจจุบันน้ำตกกระทิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวนิยมใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจกันมาก จากสถิตินักท่องเที่ยว พ.ศ.2544 มีนักท่องเที่ยว 78,762 คน พ.ศ.2545 มีนักท่องเที่ยว 84,557 คน และเมื่อปี พ.ศ.2546 มีนักท่องเที่ยว 95,578 คน (อุทยานแห่งชาติเขาคิซมัญญ, 2547) จากปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทำให้พฤติกรรมท่องเที่ยวมีความหลากหลายมากขึ้น พฤติกรรมบางอย่างของนักท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศของน้ำตกกระทิง ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร หากไม่มีมาตรการจัดการที่เหมาะสมจะทำให้กิจกรรม หรือพฤติกรรมท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นตัวเร่งการทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้เสียหายเร็วยิ่งขึ้น

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาถึงพฤติกรรมท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิซมัญญ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อการจัดการด้านนันทนาการ ในบริเวณน้ำตกกระทิง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิซมัญญ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย ต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิซมัญญ จังหวัดจันทบุรี โดยพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเป็นการศึกษาถึงการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง ส่วนความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการเป็น การศึกษาถึงความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านสังคม และด้านการจัดการ ตามหลัก ช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ รวมไปถึงความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่อุทยานแห่งชาติจัดให้มีขึ้นในบริเวณน้ำตกกระทิง

นิยามศัพท์

นักท่องเที่ยว หมายถึง ประชาชนชาวไทยที่เดินทางมาเยือนน้ำตกกระทิง ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป สามารถอ่าน และเขียนภาษาไทยได้

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง การแสดงออก หรือการกระทำที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติในขณะที่มาเยือนน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิซฌฌฎุ จังหวัดจันทบุรี

ปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว และประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากพื้นที่ โดยสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน คือ 1 ด้านกายภาพ ประกอบด้วย การเข้าถึง ความห่างไกล ความเป็นธรรมชาติ 2 ด้านสังคม ประกอบด้วย โอกาสในการพบปะผู้คน และร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว 3 ด้านการจัดการ ประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการนักท่องเที่ยว

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความคิด และความรู้สึกลงในเชิงของการประเมินค่าต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนน้ำตกกระทิง โดยในการศึกษาคั้งนี้แยกวัดความคิดเห็นออกเป็น 2 ส่วน คือ วัดในลักษณะการให้ค่าคะแนน 1 - 5 ของปัจจัยแวดล้อมทั้ง 3 ด้านรวม 7 ปัจจัยตามที่ระบุข้างต้น และวัดความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่อุทยานแห่งชาติเขาคิซฌฌฎุจัดให้มีขึ้นบริเวณน้ำตกกระทิง ในลักษณะการให้ค่าคะแนนความเหมาะสม 1 - 5 โดย 1 หมายถึง ควรปรับปรุงอย่างมาก 5 หมายถึง เหมาะสมดีมาก

วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว หมายถึง จุดมุ่งหมายหลักของการเดินทางมาเยือนน้ำตกกระทิงของนักท่องเที่ยว เช่น เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อศึกษาธรรมชาติ เพื่อเข้าอบรมสัมมนา หรือเป็นเส้นทางผ่าน

รูปแบบการท่องเที่ยว หมายถึง ลักษณะการพักค้างคืนในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว และใช้ประโยชน์บริเวณน้ำตกกระทิง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 2 รูปแบบ คือ พักค้างคืน และไม่พักค้างคืน

ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว หมายถึง จำนวนของนักท่องเที่ยวภายในกลุ่มเดียวกันที่เดินทางมาเยือน
น้ำตกกระทิง

ระยะทาง หมายถึง ระยะจากแหล่งที่อยู่อาศัยของนักท่องเที่ยวมายังน้ำตกกระทิง โดยใช้ระยะทาง
จากจังหวัดที่นักท่องเที่ยวอาศัยอยู่ถึงที่ตั้งของน้ำตก

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดที่นักท่องเที่ยวได้รับจากสถาบันการศึกษา

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง ความเข้าใจ
เบื้องต้นในการปฏิบัติตัว เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของอุทยาน
แห่งชาติ ของนักท่องเที่ยวทั้งก่อน และขณะการมาเยือน หรือท่องเที่ยวในบริเวณน้ำตกกระทิง วัดโดย
ให้นักท่องเที่ยวตอบคำถามว่าข้อความที่แสดงการปฏิบัติตัวแต่ละข้อ ถูก หรือผิด

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจโดยรวมที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการมาเยือน
น้ำตกกระทิง วัดในลักษณะการประเมินค่าเป็น 5 ระดับ คือ พอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ
น้อยที่สุด

ตรวจเอกสาร

การตรวจเอกสารสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. นักท่องเที่ยว และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว
2. ปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ
3. ความพึงพอใจ
4. ความคิดเห็น
5. พื้นที่ศึกษา : น้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักท่องเที่ยว และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 (ราชกิจจานุเบกษา, 2522) และ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525) ได้ให้ความหมายของนักท่องเที่ยวว่าเป็นบุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นหนึ่งอันเป็นที่อยู่อาศัยโดยปกติของตน ไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพ

วิชิต (2545) กล่าวว่านักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นอยู่อาศัยประจำของตนเอง ไปยังท้องถิ่นชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้ และหมายรวมถึงผู้ใช้บริการ หรือความสะดวกจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว โดยเสียค่าบริการ

วรรณ (2546) ได้ให้ความหมายว่า นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยจะถาวรหรือไม่ก็ตาม ไปยังบริเวณอื่นๆ เพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความสุขารมณ์ เพื่อเหตุผลเกี่ยวกับสถานของตนเอง เพื่อสุขภาพ หรือเพื่อเรื่องอื่นๆ อันเป็นเรื่องส่วนตัว
2. การประชุมประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในเชิงวิทยาศาสตร์ เชิงการสำรวจวิจัย การบริหาร การทูตศาสนา
3. การทำธุรกิจของตนเอง หรือหุ้คณะ เช่น การสำรวจตลาด การตรวจรับสิ่งของที่สั่งซื้อ การติดต่อตัวแทนต่างๆ

วิชิต (2545) กล่าวว่านักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากท้องที่อยู่อาศัยประจำของตนเอง ไปยังท้องที่อื่นชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้ และหมายรวมถึงผู้ใช้บริการ หรือความสะดวกจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว โดยเสียค่าบริการ

นักท่องเที่ยว ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวจะประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้ (วรรณ, 2546)

1. ลักษณะของนักท่องเที่ยว จำแนกออกตามลักษณะเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ เชื้อชาติ หรือสัญชาติ
2. การกระจายของนักท่องเที่ยว กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากที่ใดบ้าง
3. กิจกรรมต่างๆ ของนักท่องเที่ยว เช่น เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อประชุม การพักผ่อน การแข่งขันกีฬา หรือการเยี่ยมญาติ
4. ฤดูกาลท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเดินทางมาฤดูกาลใดมาก ฤดูกาลใคน้อย

5. ทักษะคตินักท่องเที่ยว มีทัศนคติต่อสถานที่เที่ยวอย่างไร

โดย วรรณ (2546) ได้จัดประเภทของนักท่องเที่ยวไว้ตามลักษณะการท่องเที่ยว ดังนี้

1. Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากที่พักอาศัยของตนแล้วกลับมาเกิน 24 ชั่วโมง และไปพักแรมที่ใดที่หนึ่งชั่วคาบเวลาหนึ่ง บางประเทศเรียกว่า Night Visitor

2. Excursionist หมายถึง นักท่องเที่ยวแบบเช้าไปเย็นกลับภายใน 24 ชั่วโมง โดยไม่พักแรม ณ ที่ใด บางประเทศเรียกว่า Day Visitor

3. Visitor มีความหมายอย่างเดียวกับ Tourist แต่เป็นคำที่ประเทศหนึ่งเรียกนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่นที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตน และบางที่เรียกว่า Foreign Visitor

ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2538) จำแนกลักษณะของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ ตามพฤติกรรมด้านการใช้พื้นที่นันทนาการ และการท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมธรรมชาติ และการผจญภัย คือ มีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ และมีความรับผิดชอบในการใช้พื้นที่ จำนวนกลุ่มไม่ใหญ่นัก และไม่ชอบความแออัด

2. กลุ่มนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป คือ นักท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชมในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับ ความนิยมสูง ไม่สนใจความแออัด การทำกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน ขาดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

พฤติกรรม หมายความว่า เป็นการกระทำของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้นผู้กระทำโดยรู้ตัว หรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้ หรือไม่ก็ตาม เช่น การพูด การกะพริบตา การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึกโกรธ การคิด เป็นพฤติกรรมทั้งนั้น (ชัยพร, 2523)

Goldensor (1984) ได้ให้คำจำกัดความว่า พฤติกรรมเป็นการกระทำ หรือการตอบสนอง การกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล และเป็นปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นภายใน หรือภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่เป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายสังเกตได้ หรือเป็น กิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่ผ่านการใคร่ครวญมาแล้ว หรือเป็นไปอย่างไม่รู้สึกรู้ตัว

ไพบูลย์ (2537) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง อากัปกิริยาทั้งหมดของบุคคล ทั้งที่เราสามารถ สังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสโดยตรง หรือโดยอ้อม และทั้งที่รู้ตัว หรือไม่รู้ตัว ตัวอย่างพฤติกรรม ได้แก่ การเดิน นั่ง นอน ยืน โกรธ เกลียด รัก คิด และฝัน

สมจิตต์ (2534) และไพบูลย์ (2537) ได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมภายใน เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งสมองจะทำหน้าที่รวบรวม สะสม และสั่งการ อันเป็นผลเกิดจากการทำงานของระบบประสาท และกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านชีวเคมีของร่างกาย พฤติกรรมภายในมีทั้งรูปธรรม และนามธรรม ที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ความคิด ความรู้สึก ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งไม่สามารถสัมผัสได้ หรือไม่สามารถวัดได้โดยเครื่องมือที่ใช้ ตรวจสอบพฤติกรรมภายในให้เป็นรูปธรรม จะทราบได้ต่อเมื่อเขาได้แสดงพฤติกรรมภายนอกออกมา พฤติกรรมภายในมีความสำคัญต่อคน ทำให้มีความคิดอย่างมีระบบสามารถคาดการณ์ในสิ่งต่างๆ เกี่ยวกับอนาคตได้

2. พฤติกรรมภายนอก หมายถึง ปฏิกิริยาของบุคคล หรือกิจกรรมของบุคคลที่ปรากฏออกมาให้บุคคลอื่นเห็นได้ทั้งวาจา การกระทำ ท่าทางต่างๆ เช่น การพูด การเขียน ท่าทางที่แสดงออกมา พฤติกรรมภายนอกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น กลุ่มคน และสังคมจะอยู่ร่วมกันในลักษณะใด จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบกันในทางบวกหรือทางลบล้วนแต่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมภายนอกของบุคคลที่แสดงออกมาให้ปรากฏทั้งนั้น

สำหรับพฤติกรรมทางท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำ หรือการปฏิบัติของนักท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นทั้งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้งภายใน และภายนอก หรือเป็นพฤติกรรมด้านความรู้ พฤติกรรมด้านความคิด ค่านิยม ความรู้สึก ความชอบ และพฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (กรรณิกา, 2547)

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวในแง่ของสังคมวิทยา นักท่องเที่ยวจะแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกัน เนื่องจากสาเหตุที่ต่างกัน เช่น การอบรมเลี้ยงดู ธรรมเนียม การศึกษา เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา และ ประสบการณ์ชีวิต ฉะนั้นพฤติกรรมที่พบเห็นโดยทั่วไป ได้แก่

1. การชมเมืองโบราณ
2. การเข้าชมสถานที่สำคัญ และสถานที่น่าสนใจ
3. การขึ้นที่สูงเพื่อชมเมือง
4. การชมการละเล่นพื้นเมือง หรือขบวนในงานเทศกาล
5. การจับจ่ายซื้อสิ่งของ
6. การนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์
7. การแข่งขันกีฬา และการดูกีฬา
8. การพนัน
9. การผจญภัย

จากคำกล่าวข้างต้น พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ถ้าพิจารณาในแง่สังคมวิทยา มักจะเกิดจากสาเหตุที่ต่างกัน เพราะพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปแบบที่หลากหลายของแต่ละบุคคล ย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงภูมิหลัง ทิศทาง และเป้าหมายของการท่องเที่ยวที่มีความคาดหวังแตกต่างกัน หมายถึง ความสุขใจ หรือความพึงพอใจที่นักท่องเที่ยวได้รับ (เดชา, 2531)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขต ความหมายของพฤติกรรมการท่องเที่ยว ว่าเป็นการ แสดงออก หรือการกระทำที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติในขณะที่มาเยือนน้ำตก โดยสามารถแบ่งออกเป็น 6 กิจกรรม คือ การเล่นน้ำตก การเดินศึกษาธรรมชาติ การถ่ายรูป - เสียง บันทึกภาพ การนั่งเล่น ปิกนิก การตั้งแคมป์ การพักผ่อน การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว นั้น จะต้องเข้าใจถึงลักษณะของพฤติกรรม คือ พฤติกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นต้องมีสาเหตุการเกิด อาจสืบเนื่องมาจากการมีสิ่งจูงใจอยู่เบื้องหลัง แรงจูงใจของบุคคลแต่ละคนมีความหลากหลายชนิดที่ชักจูง และกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรม ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละบุคคล และพฤติกรรมทุกอย่างย่อมมีจุดหมาย (วิภาพร, 2543) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมมนุษย์ มีทั้งปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านกลุ่มสังคม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 แรงจูงใจ

สุภัทธา (2539) และถวัลย์ (2545) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า แรงจูงใจเป็นแรงผลักดันภายใน ที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรม และจะควบคุมแนวทางพฤติกรรมให้บรรลุจุดหมาย ซึ่งเกิดจากภาวะขาด สมดุล หรือขาดแคลน แล้วส่งให้เกิดแรงขับ เป็นปฏิกิริยาภายในอันทำให้บุคคลกระวนกระวายใจจะต้อง แสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้สิ่งที่ขาด เป็นแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อ ตอบสนองความต้องการนั้น ทำให้บุคคลต้องกระทำเพื่อให้ร่างกายเกิดสภาวะสมดุล

Swarbrooke and Horner (1990) ได้อธิบายปัจจัยที่สำคัญที่ผลักดันให้คนเราเดินทางเพื่อการ ท่องเที่ยวหรือพักผ่อน โดยการนำทฤษฎี Five - fold Hierachical System ของ Abraham Maslow ซึ่งได้ ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ คือ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการอยู่ตลอดเวลา ไม่มีที่สิ้นสุด และ จะมีลักษณะเป็นไปตามลำดับขั้น โดยความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วก็จะไม่ใช่แรงจูงใจ สำหรับพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการทั้ง 5 ชั้น ได้แก่

1. ความต้องการทางกายภาพ และชีวภาพ (physiological needs)

2. ความต้องการในความปลอดภัย และความมั่นคง (safety and security needs)
3. ความต้องการทางสังคม ความรักใคร่ และความเป็นเจ้าของ (social, love and belongingness needs)
4. ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับ การยกย่อง (esteem needs)
5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุด หรือประจักษ์แห่งตน (self-actualization needs)

1.2 ทักษะคิด

ราชบัณฑิตยสถาน (2525) ให้คำจำกัดความ ทักษะคิด ว่าหมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นคำสมาส ระหว่างคำว่า ทักษะ ซึ่งแปลว่า ความเห็น กับ คิด ซึ่งแปลว่า แบบอย่าง หรือลักษณะ เมื่อรวมกันเข้าจึงแปลว่า ลักษณะของความเห็น

นภวรรณ (2545) ได้กล่าวว่า ทักษะคิด เป็นสภาวะความโน้มเอียงด้านจิตใจอยู่ระหว่างสิ่งเร้ากับสิ่งตอบสนอง และมีอิทธิพลต่อความผันแปรในการตอบสนอง เป็นการตอบสนองในเชิงประเมินค่า ไม่ว่าจะเข้าไปโดยเปิดเผย หรือไม่เปิดเผยซึ่งมีทิศทางทั้งบวก และลบ ทั้งนี้ทักษะคิดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถแปลความอ้างอิงได้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

องค์ประกอบของทักษะคิดเป็นระบบที่มีลักษณะที่มั่นคงอันหนึ่ง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบทางความคิด ความเข้าใจ ด้านความรู้ (cognitive component) เป็นเรื่องของความรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวข้องกับการใช้ความคิด เหตุผล คุณพินิจในใจ การรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่างๆ ดังกล่าวนั้น ได้อย่างไร รู้ในทางที่ดีหรือไม่ ทางบวกหรือทางลบ ซึ่งจะก่อให้เกิดทัศนคติขึ้น ถ้ารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีก็จะมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นในทางที่ดี และถ้ารู้สิ่งใด

สิ่งหนึ่งในทางที่ไม่ดีก็มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย

2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (affective component or feeling component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งถูกเร้าขึ้นจากความรู้ขึ้น สืบเนื่องจากการที่บุคคลได้รับหรือเกิดการรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้วจะทำให้เกิดการประเมินความรู้สึกต่อสิ่งเร้าในทางที่ดี หรือทางที่ไม่ดี ถ้ารู้สึกต่อสิ่งเร้าในทางที่ไม่ดีก็จะไม่ชอบหรือไม่พอใจต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกนี้จะทำให้เกิดทัศนคติในทางใดทางหนึ่ง คือ ชอบ หรือไม่ชอบ ความรู้สึกนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก ไม่เหมือนกับความจริงต่างๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าถ้ามีเหตุผลเพียงพอ

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรม หรือการกระทำ (action tendency component or behavioral component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้นๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือ พร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือในทางทำลาย ขัดขวาง ต่อสู้ เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะของการยอมรับ หรือปฏิเสธ (กรรณิกา, 2547)

2. ปัจจัยด้านกลุ่มสังคม

อิทธิพลของสังคมมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในหลายลักษณะ ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับการชักจูงใจ การทำให้บุคคลเกิดการคล้อยตาม อันเนื่องมาจากต้องการทำตามบรรทัดฐานของกลุ่ม บุคคลจะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของตน และขนาดกลุ่ม การทำให้เกิดการยอมทำตาม การทำให้บุคคลเชื่อฟัง ซึ่งควรจะต้องศึกษาในรูปแบบพฤติกรรม เพราะว่ามีปัจจัยหลายอย่างทำให้บุคคลคล้อยตาม ยอมตาม หรือเชื่อฟังบุคคลอื่น (สิทธิโชค, 2546) จะเห็นว่าปัจจัยภายนอก หรือปัจจัยทางด้านสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมาก ดังนั้น ในการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมทางสังคม คือ ปัจจัยด้านกลุ่มสังคม ได้แก่ ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว

การวัดพฤติกรรม

การวัดพฤติกรรม มี 2 วิธี คือ

1. การศึกษาพฤติกรรมโดยตรง อาจทำได้ 2 วิธี คือ

1.1 การสังเกตแบบให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เช่น ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน โดยบอกให้นักเรียนในชั้นทราบว่าครูสังเกตดู การสังเกตแบบนี้บุคคลบางคนอาจไม่แสดงพฤติกรรมที่แท้จริงของตนออกมา

1.2 การสังเกตแบบธรรมชาติ คือ การที่บุคคลผู้ตอบการสังเกตพฤติกรรมไม่ได้กระทำตนเป็นที่รบกวนพฤติกรรมของบุคคลที่สังเกต ผู้ถูกสังเกตไม่ทราบว่าถูกสังเกต การสังเกตแบบนี้ได้พฤติกรรมที่แท้จริงมาก

การศึกษาพฤติกรรมโดยตรงนี้ ผู้สังเกตต้องอาศัยความละเอียดในการสังเกต และต้องสังเกตให้เป็นระบบ นอกจากนี้ยังต้องบันทึกอย่างเป็นระบบด้วย ความถูกต้องของพฤติกรรมยังขึ้นอยู่กับอคติของผู้สังเกตด้วย ความรู้สึก ค่านิยม ทัศนคติ ประสิทธิภาพของบุคคล ย่อมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาพฤติกรรมโดยการสังเกต

2. การศึกษาพฤติกรรมโดยทางอ้อม แบ่งออกได้ 4 วิธี คือ

2.1 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่บุคคลหนึ่งต้องการซักถามข้อมูลจากบุคคล หรือกลุ่มของบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การสัมภาษณ์โดยตรง และการสัมภาษณ์โดยอ้อม

2.2 การใช้แบบสอบถาม เหมาะสำหรับศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเป็นจำนวนมาก โดยบุคคลเหล่านี้อาจอยู่ห่างไกลกระจัดกระจายมาก หรือพฤติกรรมที่ต้องการทราบ เป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้ว ผู้ศึกษาไม่สามารถจะย้อนไปดูพฤติกรรมนั้นได้ ในบางกรณีผู้ศึกษามีความต้องการที่จะทราบถึงแนวโน้มของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาพฤติกรรมโดยวิธีนี้ ผู้ถูกศึกษาสามารถที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปกปิด หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่ยอมแสดงให้บุคคลอื่นทราบได้โดยวิธีอื่น และสามารถที่จะให้ข้อมูลในเวลาใดก็ได้ โดยผู้ถูกศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่สามารถอ่านออกเขียนได้

2.3 การทดลอง เป็นการศึกษาโดยผู้ถูกศึกษาจะอยู่ในสภาพการควบคุมตามที่ผู้ศึกษาต้องการ โดยสภาพแท้จริงแล้วการควบคุมจะทำได้ในห้องปฏิบัติการ แต่ในชุมชนการศึกษาพฤติกรรมของชุมชนโดยการควบคุมตัวแปรต่างๆ คงเป็นไปได้น้อยมาก การทดลองในห้องปฏิบัติการนั้นจะให้ข้อมูลมีขีดจำกัด ซึ่งบางครั้งอาจนำไปใช้ในสภาพความเป็นจริงได้ไม่เสมอไป

2.4 การทำบันทึก เป็นวิธีการให้บุคคลแต่ละคนได้บันทึกพฤติกรรมของตน ซึ่งจะออกมาในรูปบันทึกประจำวัน หรือการศึกษาพฤติกรรมแต่ละประเภทก็ได้ เช่น พฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น (สมจิตต์, 2534)

ปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ

คำว่านันทนาการ หรือ recreation ตามรากศัพท์ หมายถึง อากาศแห่งความสนุกสนานรื่นเริง นันทนาการเป็นกิจกรรมที่บุคคลเข้าร่วมโดยสมัครใจ เป็นกิจกรรมที่ให้รางวัลกับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยตรงในแง่ของการสร้างความสดชื่น สร้างภาวะจิตใจที่แจ่มใส และ/หรือ เพิ่มความแข็งแกร่ง ด้านพลังงาน และประโยชน์อื่นๆ (นภวรรณ, 2545) และนันทนาการยังอาจหมายความได้ว่า เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลต่อร่างกาย จิตใจ หรืออารมณ์ ต่อผู้เข้าร่วมโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง และด้วยความสมัครใจของผู้กระทำ แต่กิจกรรมนั้นจะต้องเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ไม่เป็นอบายมุข (ปรียาพร, 2527)

Butler (1967) ยังได้กล่าวว่า นันทนาการ เป็นกิจกรรมใดๆ ที่บุคคลเลือกกระทำในเวลาว่างโดยมุ่งหวังความสนุกสนาน และความพึงพอใจส่วนตัวจากการกระทำนั้นๆ

Boniface and Cooper (1994) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า กิจกรรมนันทนาการมีทั้งที่เกิดขึ้นในบ้าน และนอกบ้านในลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยว

จากคำกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า นันทนาการ คือ กิจกรรมที่กระทำในเวลาว่างเพื่อการพักผ่อน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสมัครใจในการประกอบกิจกรรมนั้นๆ

แนวคิดที่สำคัญแนวคิดหนึ่งเกี่ยวกับนันทนาการ คือ แนวคิดเกี่ยวกับช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ ซึ่งเป็นแนวคิด และผลงานของ Clark and Stankey มาปรับปรุงใช้ โดย USFS โดยแนวคิดดังกล่าวได้กล่าวถึงปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในโอกาสสำหรับการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวว่าประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ด้านดังนี้ (นภวรรณ, 2545)

1. ด้านกายภาพ ประกอบด้วย

1.1 การเข้าถึง พิจารณาจากความยากง่ายในการเข้าถึง ประกอบด้วยชนิดของพาหนะ และวิธีการเดินทาง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระดับความเสี่ยงภัย ความท้าทาย โอกาสพบปะกับผู้อื่น

1.2 ความปลอดภัย ความสะดวกสบายที่แตกต่างกันไป ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม

1.3 ความห่างไกล พิจารณาจากความห่างไกล โดยการรับรู้ด้วยตนเองถึงการอยู่ห่างจากการมองเห็น และการได้ยินเสียงการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้อื่น

1.4 ความเป็นธรรมชาติ พิจารณาจากระดับความเป็นธรรมชาติของพื้นที่แวดล้อมซึ่งมีผลต่อความคิดเห็น ความพึงพอใจ ความเพลิดเพลินของนักท่องเที่ยว

2. ด้านสังคม ประกอบด้วย

2.1 โอกาสในการพบปะผู้คน พิจารณาจำนวน และประเภทของนักท่องเที่ยวอื่นๆ ตามเส้นทางท่องเที่ยว หรือภายในแคมป์

2.2 ผลกระทบจากนักท่องเที่ยว พิจารณาผลกระทบที่ปรากฏในพื้นที่อันเนื่องมาจากการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว

3. ด้านการจัดการ ประกอบด้วย

3.1 สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการภายในแหล่งท่องเที่ยว

3.2 การจัดการนักท่องเที่ยว พิจารณาระดับการควบคุมนักท่องเที่ยว การใช้กฎระเบียบ และการตรวจตราของเจ้าหน้าที่

ช่วงชั้น โอกาสทางด้านนันทนาการ เป็นกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดขึ้นโดยอาศัยลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ (physical setting) ลักษณะทางสังคม (social setting) และลักษณะการจัดการพื้นที่ (management setting) ซึ่งต่างก็มีอิทธิพลต่อการวางแผน และการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นปัจจัยในการจัดกลุ่ม (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2541)

ในการประเมินกลุ่มชั้นของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องทำการวิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ของพื้นที่ในส่วนต่างๆ โดยสรุป ดังนี้

1. การเข้าถึง (access) หรือความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ประเมินจากสภาพเส้นทางจริงที่ใช้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ 1,500 - 2,000 เมตร สูดทำยก่อนถึงศูนย์กลางของแหล่งท่องเที่ยว หรือจุดประกอบกิจกรรม

2. ระดับความเป็นธรรมชาติ (naturalness)

เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ ว่ายังคงสภาพธรรมชาติดั้งเดิม หรือสภาพดั้งเดิมได้ถูกตัดแปลงไปแล้วมากน้อยแค่ไหน การประเมินสามารถทำในลักษณะจัดค่าอันดับจากพื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติสูงมาก สูง ปานกลาง ถึงต่ำ

3. ร่องรอยของผลกระทบ (impact) จากกิจกรรมการใช้ประโยชน์

เป็นการประเมินร่องรอยผลกระทบที่สามารถสังเกตเห็นได้บนพื้นที่โดยภาพรวม ผลกระทบประเด็นหลักที่ควรประเมิน ได้แก่ สภาพพืชพรรณที่ถูกหักเห็ด ลูกไม้ขนาดเล็กถูกเหยียบย่ำ การปะปนของพันธุ์ไม้ต่างถิ่น สัตว์ป่าถูกทำลาย ดินพังทลาย สารแขวนลอยในแหล่งน้ำ ขยะ ของเสียจากมนุษย์ เส้นทางที่ไม่ได้กำหนด กลิ่นที่ไม่พึงปรารถนา การบดบังทัศนียภาพของสิ่งปลูกสร้างในแหล่งท่องเที่ยว และความขัดแย้งระหว่างกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของพื้นที่

4. โอกาสในการพบปะกับนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ (opportunity for social encounter)

ประเมินจากจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ที่ผู้ประเมิน/ผู้วางแผน และผู้ออกแบบ พบเห็น โดยประมาณในขณะที่ทำการวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยว การประเมินสามารถประเมินได้โดยอาศัยสถิติของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เป็นตัวประมาณได้

5. การพบปะจำนวนนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมไม่เหมาะสม

กิจกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของพื้นที่ กับกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เช่น การขีดเขียนก้อนหิน การหักกิ่งไม้ ใบไม้ ฯลฯ โดยการประเมินในส่วนนี้จะแตกต่างจากการประเมินในข้อ 3 ตรงที่จะประเมินจากพฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวกระทำจริงที่สังเกตเห็นได้ขณะประเมิน ไม่ใช่ประเมินจากร่องรอย (trace) ของพฤติกรรมที่เกิดกับพื้นที่ อย่างไรก็ตามก็ถือการจัดค่าระดับยังคงทำในเชิงคุณภาพโดยอาศัยการประมาณสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมไม่เหมาะสมจากจำนวนรวมของนักท่องเที่ยวที่พบเห็นเป็นเกณฑ์

6. การจัดการนักท่องเที่ยว (visitor management)

ประเมินจากความเข้มข้นของการใช้กฎระเบียบ การตรวจตราของเจ้าหน้าที่ และการใช้โปรแกรมสื่อความหมาย โดยแต่ละปัจจัยสามารถนำมาจัดระดับในเชิงคุณภาพได้เช่นเดียวกับปัจจัยอื่นข้างต้น เป็นระดับการจัดการ หรือการควบคุมนักท่องเที่ยวสูงมาก สูง ปานกลาง ถึงต่ำ

7. การจัดการพื้นที่ (site management)

ประเมินโดยพิจารณาจากประเภท และปริมาณของสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปรากฏในพื้นที่ การพัฒนาระดับต่ำสุด หมายถึง ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ ยกเว้นทางเข้าถึง ลักษณะทางเดินเท้าที่ยังคงสภาพธรรมชาติ การจัดการระดับต่ำปานกลาง หมายถึง มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่บ้าง โดยเน้นเพื่อการป้องกันรักษาสภาพแวดล้อม และป้องกันอันตรายให้กับผู้มาเยือน เช่น การปรับความคงทนของผิวทาง การจัดสร้างรั้วราวกันตกบนเส้นทาง มีป้ายบอกทิศทาง ป้ายคำเตือน ฯลฯ การจัดการระดับปานกลาง - สูง หมายถึง จะมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบกิจกรรมให้กับผู้มาเยือนมากขึ้น เช่น มีม้านั่ง ถังขยะ ป้ายสื่อความหมาย ห้องสุขา ลานจอดรถ

ฯลฯ และการจัดการอย่างเข้มข้น จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการประกอบกิจกรรมให้กับผู้มาเยือนเต็มรูปแบบที่มีความเป็นไปได้ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านอาหาร บ้านพัก เป็นต้น

จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ลักษณะทั้ง 7 ประการของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายในการวางแผน และออกแบบมาเทียบกับนิยาม และเงื่อนไขของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มชั้นที่กำหนด เพื่อพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายที่จะทำการวางแผน และออกแบบจะสามารถจัดลงในกลุ่มชั้นใดโดยนิยาม และเงื่อนไขที่กำหนดขึ้น สำหรับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มชั้น มีดังนี้

1. พื้นที่สัน โดษ (Primitive : P)

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกล และยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติ หรือภูมิทัศน์ดั้งเดิมที่สมบูรณ์ มีปริมาณการท่องเที่ยวที่เบาบาง เนื่องจากการเข้าถึงกระทำได้ยากลำบาก ปรากฏร่องรอยของผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์น้อย และการควบคุม หรือจัดการนักท่องเที่ยวตลอดจนการพัฒนาต่างๆ ไม่ปรากฏในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้เหมาะสำหรับกิจกรรมนันทนาการที่เน้นสัมผัส และศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติอย่างแท้จริง เช่น การเดินป่า (hiking) การศึกษาธรรมชาติ (nature study) กิจกรรมดูนก (bird watching) ดูสัตว์ (wildlife viewing) การพักแรมแบบ (wilderness camping) การพายเรือ (canoeing) การว่ายน้ำ (swimming) และการพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ (relaxing)

ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ ความสงบวิเวกที่มีเพียงเสียงจากธรรมชาติ การได้หลีกเลี่ยงจากความวุ่นวายในสังคม การได้สัมผัส หรือเรียนรู้พฤติกรรมของธรรมชาติอย่างใกล้ชิด การได้ใช้พลังกำลังกาย และการพึ่งพาตนเองในการประกอบกิจกรรม ตลอดจนการได้แสดงออกซึ่งความเป็นตัวของตัวเอง

2. พื้นที่กึ่งสัน โดษระดับที่ 1 (Semi-primitive Class I : SP 1)

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สภาพพื้นที่โดยรวม ยังคงมีความเป็นธรรมชาติไม่แตกต่างไปจากพื้นที่สัน โดษมากนัก หากแต่ปริมาณการใช้ประโยชน์ หรือโอกาสในการพบเห็นนักท่องเที่ยวสูงกว่าพื้นที่สัน โดษ แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักจะปรากฏร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์เบาบาง

มีการควบคุม หรือจัดการนักท่องเที่ยวอยู่บ้าง เน้นการจัดการในลักษณะการใช้โปรแกรมสื่อความหมาย แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้เหมาะสำหรับกิจกรรมนันทนาการประเภทเดียวกับพื้นที่กลุ่มสัน โดย เพิ่มกิจกรรมทางน้ำบางประเภท เช่น การพายเรือประเภทอื่นๆ นอกเหนือจาก canoeing กิจกรรมการ เล่นเรือ (sailing) การดำน้ำ (skin or scuba diving) และการตกปลา (fishing) (กระทำได้เฉพาะในพื้นที่ที่ไม่ใช่พื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย)

ประสบการณ์นันทนาการ ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังคงเป็น ประสบการณ์ในลักษณะเดียวกันกับพื้นที่สัน โดย หากแต่โอกาสในการสัมผัสความสงบวิเวก จากธรรมชาติจะน้อยกว่า

3. พื้นที่สัน โดยระดับที่ 2 (Semi-primitive Class II : SP 2)

แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้แม้โดยรวมจะยังคงความเป็นธรรมชาติ หากแต่การเข้าถึงกระทำได้ สะดวกมากกว่าแหล่งท่องเที่ยว 2 กลุ่มแรก ส่งผลให้ปริมาณการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น โอกาสที่ผู้มาเยือน จะพบปะกับกลุ่มนักท่องเที่ยวอื่นๆ จึงสูงกว่า ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ก็ปรากฏ ให้เห็นค่อนข้างชัดเจน การจัดการนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้กระทำทั้งในรูปแบบของการใช้กฎระเบียบ การใช้โปรแกรมสื่อความหมาย การควบคุมโดยอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมนันทนาการ ที่เหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ได้แก่ กิจกรรมที่ระบุใน SP - I และกิจกรรมการศึกษาเรียนรู้ วัฒนธรรมดั้งเดิม (culture study) การขับรถ/เล่นเรือเพื่อชมทัศนียภาพ (auto tour/sightseeing) การขี่จักรยาน (biking/bicycling) การขี่ม้า (horse riding) กิจกรรมการพักผ่อนในลักษณะของแคมป์ หน่วย หรือแคมป์กลุ่มขนาดเล็ก (small group camping or unit camping) การปิกนิก (picnicking) การศึกษาธรรมชาติโดยอาศัยโปรแกรมสื่อความหมาย เป็นต้น

ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นประสบการณ์ ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับ SP - 1 หากแต่โอกาสที่ได้สัมผัสธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบจะมีน้อยกว่า และเพิ่มโอกาสของการได้สัมผัสเรียนรู้วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน กับโอกาสด้านการปฏิสัมพันธ์ กับกลุ่มนักท่องเที่ยวอื่นๆ

4. พื้นที่ธรรมชาติที่พัฒนา (Developed Natural : DN)

แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้แม้จะมีสภาพแวดล้อมโดยรวมที่ยังคงเป็นธรรมชาติ หากแต่เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไปแล้ว เพื่อสนองตอบต่อกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน การเข้าถึงกระทำได้สะดวกโดยทางรถ ทางเรือ หรือทั้งสองรูปแบบ ปริมาณการใช้ประโยชน์พื้นที่กลุ่มนี้ค่อนข้างหนาแน่นเฉพาะอย่างยิ่งช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว พื้นที่ปรากฏร่องรอยผลกระทบอย่างชัดเจน และมาตรการในการจัดการ หรือควบคุมนักท่องเที่ยวถูกนำมาใช้ทุกรูปแบบ เช่น มีห้องอาบน้ำ ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น สำหรับกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ได้แก่ กิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดที่ได้กล่าวถึงใน SP-2 และกีฬาทางน้ำประเภทต่างๆ (watersports) ที่ไม่ขัดกับกฎหมาย หรือข้อบังคับของพื้นที่

ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับเหมือนกับ SP - 2 โดยเพิ่มโอกาสในการประกอบกิจกรรมร่วมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น และมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น มีความสะดวกในการประกอบกิจกรรมอันเนื่องมาจากสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่

5. พื้นที่ชนบท (Rural : R)

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะพื้นฐานเป็นแหล่งชุมชนในชนบทที่มีสภาพแวดล้อมเป็นธรรมชาติ การเข้าถึงมีความสะดวกปานกลางถึงขั้นสูง โดยทางรถ เรือ หรือทั้งสองประเภท แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มักมีการจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งควบคู่กับการจัดการพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และมักมีการจัดการ หรือควบคุมนักท่องเที่ยวสูง เพื่อมิให้กิจกรรมการท่องเที่ยวขัดแย้งกับกิจกรรมของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักปรากฏร่องรอย กิจกรรมการใช้ประโยชน์ของมนุษย์เกือบทุกรูปแบบ กิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสม คือ กิจกรรมทุกประเภทที่ปรากฏอยู่ใน DN และกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการเล่น หรือแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของชุมชน

ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ คือ การได้สัมผัสเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น การปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ กับประชาชนในท้องถิ่น และความสะดวกสบายจากบริการด้านการท่องเที่ยวภายในแหล่ง

เงื่อนไขที่แตกต่างกันของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มชั้นโอกาสด้านนันทนาการ จะส่งผลให้ประสบการณ์นันทนาการของนักท่องเที่ยว ที่ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะได้รับประสบการณ์ที่ต่างกันไป ซึ่งการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ จำเป็นต้องมีการรักษาเงื่อนไขที่เหมาะสมของพื้นที่ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และการกำหนดระดับการพัฒนาที่สอดคล้องกับเงื่อนไขดังกล่าว เพื่อรักษาประสบการณ์นันทนาการที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

การเปรียบเทียบกลุ่มชั้นของแหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาครั้งนี้พิจารณาลักษณะของพื้นที่ 7 ประเด็น ตามที่ นววรรณ และคณะ (2541) กำหนดไว้ ได้แก่ ความยากง่ายในการเข้าถึง ระดับความเป็นธรรมชาติ ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ โอกาสในการพบปะกับผู้คน หรือนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น การพบเห็นนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม การจัดการนักท่องเที่ยว และการจัดการพื้นที่ โดยการให้ค่าคะแนน มีดังนี้

ลักษณะเข้ากลุ่มพื้นที่สัน โดษ ให้ค่าคะแนนปัจจุบัน 5 คะแนน

ลักษณะเข้ากลุ่มพื้นที่ธรรมชาติถึงสัน โดษระดับที่ 1 หรือพื้นที่ธรรมชาติถึงสัน โดษไม่ใช้ยานยนต์ ให้ค่าคะแนนปัจจุบัน 4 คะแนน

ลักษณะเข้ากลุ่มพื้นที่ธรรมชาติถึงสัน โดษระดับที่ 2 หรือพื้นที่ธรรมชาติถึงสัน โดษใช้ยานยนต์ ให้ค่าคะแนนปัจจุบัน 3 คะแนน

ลักษณะเข้ากลุ่มพื้นที่ธรรมชาติพัฒนา ให้ค่าคะแนนปัจจุบัน 2 คะแนน

ลักษณะเข้ากลุ่มพื้นที่ชนบท ให้ค่าคะแนนปัจจุบัน 1 คะแนน

ทั้งนี้ การกำหนดกลุ่มชั้นพิจารณาจากคะแนนรวมของทุกปัจจัย ดังนี้

- คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 35 - 31 จัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ธรรมชาติสันโดย (P)
- คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 30 - 26 จัดอยู่ในกลุ่มธรรมชาติกึ่งสันโดยระดับที่ 1 (SP - I) หรือพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดยไม่ใช่ยานยนต์
- คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 25 - 21 จัดอยู่ในกลุ่มธรรมชาติกึ่งสันโดยระดับที่ 2 (SP - II) หรือพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดยใช่ยานยนต์
- คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 20 - 14 จัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ธรรมชาติพัฒนา (DN)
- คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 13 - 7 จัดอยู่ในพื้นที่ชนบท (R)

ความพึงพอใจ

Morse (1955) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของบุคคลให้น้อยลงได้ และความตึงเครียดถ้ามีมากก็จะทำให้เกิดความไม่พอใจ ซึ่งความตึงเครียดนี้มาจากความต้องการของมนุษย์ ถ้ามนุษย์มีความต้องการมากก็จะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้อง แต่ถ้าเมื่อใดความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพอใจ

Vroom (1964) กล่าวว่าไว้ว่า ทักษะคติ และความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถแทนกันได้เพราะทั้งสองคำ หมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีสิ่งนั้น ทักษะคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทักษะคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจ

Wolman (1989) ให้ความหมายความพึงพอใจว่า คือ ความรู้สึกมีความสุข เมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ

Krech and Crutchfield (1962) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง พร้อมทั้งบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ระดับหนึ่ง ในขณะที่ความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละคนจะแตกต่างกันตามปัจจัยต่างๆ เช่น ปัจจัยด้านวัฒนธรรม และค่านิยม ความสามารถทางด้านร่างกาย ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางสังคมของนักท่องเที่ยวขณะประกอบกิจกรรมบริเวณแหล่งนั้นๆ นั้นด้วย

Shelley (1985) กล่าวว่า ทฤษฎีความพึงพอใจ คือ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกในทางลบ

วิลลิสท์ (2526) ให้ความหมาย ความพึงพอใจว่า เป็นการให้ค่าความรู้สึกของคนเราที่สัมพันธ์กับระบบโน้ตส์เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกดี - เลว ความพอใจ - ไม่พอใจ ความสนใจ - ไม่สนใจ

ศิริรณ (2542) กล่าวว่า รูปแบบพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก รวมถึงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ จะสอดคล้องกับสถานที่ที่พฤติกรรมเกิดขึ้นตามขั้นตอนการเกิดพฤติกรรม คือ เริ่มจากกระบวนการรับรู้สภาพแวดล้อมต่างๆ โดยผ่านระบบประสาทสัมผัส ลำดับต่อมาคือ กระบวนการรับรู้ และกระบวนการเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทั้งนี้เพราะมนุษย์ใช้สิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดขอบเขตการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ศิริวรรณ และคณะ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การจงใจ เป็นสิ่งเร้า และความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการ หรือเป้าหมาย ส่วนความพึงพอใจ เป็นความพอใจเมื่อต้องการได้รับการตอบสนอง ดังนั้น การจงใจจึงเป็นสิ่งเร้าเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ คือ ความพึงพอใจ

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หลังจากได้รับประสบการณ์จากสิ่งนั้นในเชิงบวก คือ ความพึงพอใจ ในเชิงลบคือ ความไม่พึงพอใจ ความพึงพอใจของบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับความคาดหวังในสิ่งที่บุคคลนั้นต้องการ และจะแสดงความรู้สึกในทางบวกมากเมื่อได้รับการตอบสนองตามที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้ หากความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่ได้มาเป็นทางบวก ก็จะเกิดความพึงพอใจ

ความคิดเห็น

ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

Hilgard (1962) ได้กล่าวว่าความคิดเห็น คือ การพิจารณาตัดสิน หรือความเชื่อที่นำไปสู่ การคาดคะเน หรือการแปรผลให้พฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

Morgan and King (1965) ได้กล่าวว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกที่เกิดขึ้นจากทักษะ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการยอมรับ หรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่างของบุคคล หรือสิ่งใด สิ่งหนึ่งที่มีอาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

สงวน และคณะ (2522) ให้คำจำกัดความว่าเป็นการแสดงออก ซึ่งวิจรรย์ญาณที่มีต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง เป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะ

จำรอง (2534) กล่าวว่าความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะ ที่ไม่ลึกซึ้ง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกต และวัดได้จากคน

จากความหมายดังกล่าวผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของมนุษย์ ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในช่วงเวลาหนึ่ง อาจจะแสดงออกมาโดยการพูด หรือเขียน

Remmers and Rummel (1965) ยังกล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - ลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกที่สุด ได้แก่ ความรักจนหลงบูชา ทิศทางลบสุด ได้แก่ รังเกียจ มาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ การมีความคิดยึดติดกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ขึ้นอยู่กับ ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ ในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

Oskamp (1977) กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นมี 5 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรม และสรีระ คือ อวัยวะต่างๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ ความผิดปกติของ อวัยวะความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อบุคคลภายนอก
2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง กระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็นทำให้บุคคลมีความฝังใจ และเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน
3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะอยู่ใกล้ชิด และให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก จึงมีผลต่อพฤติกรรม และความคิดเห็นของเด็ก
4. ทัศนคติ และความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมต้องมีกลุ่มสังคม ดังนั้น ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อนกลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของ โรงเรียน หรือหน่วยงานที่มี ความคิดเห็นเหมือนกัน หรือต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล
5. สื่อมวลชน หรือสิ่งต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

วิธีการวัดความคิดเห็น

การวัดความคิดเห็นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาในระดับ สูง - ต่ำ มาก - น้อย โดยมากใช้การตอบแบบสอบถาม และการ สัมภาษณ์

วิเชียร (2524) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้แบบสอบถามสำหรับการวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่กำหนดให้ ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็นปฏิฐาน หรือ ปฏิเสธ

พรเพ็ญ (2531) ได้กล่าว่วิธีวัดความคิดเห็นมีอยู่ 4 วิธีที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ

1. วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone) เป็นการสร้างมาตรวัดออกมาเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างกัน
2. วิธีกัตต์แมน (Guttman) เป็นวิธีวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดลำดับของทัศนคติ สูง - ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันได้จาก ต่ำสุด ถึง สูงสุด และแสดงถึงการสะสมของข้อคิดเห็น
3. วิธีจำแนกแบบ S - D Scale เป็นวิธีวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็น โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี - เลว ขยัน - ขี้เกียจ
4. วิธีการวัดของลิเคิร์ต (Likert) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงทัศนคติในทางที่ชอบ หรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบ หรือไม่ชอบซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1

พื้นที่ศึกษา : น้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

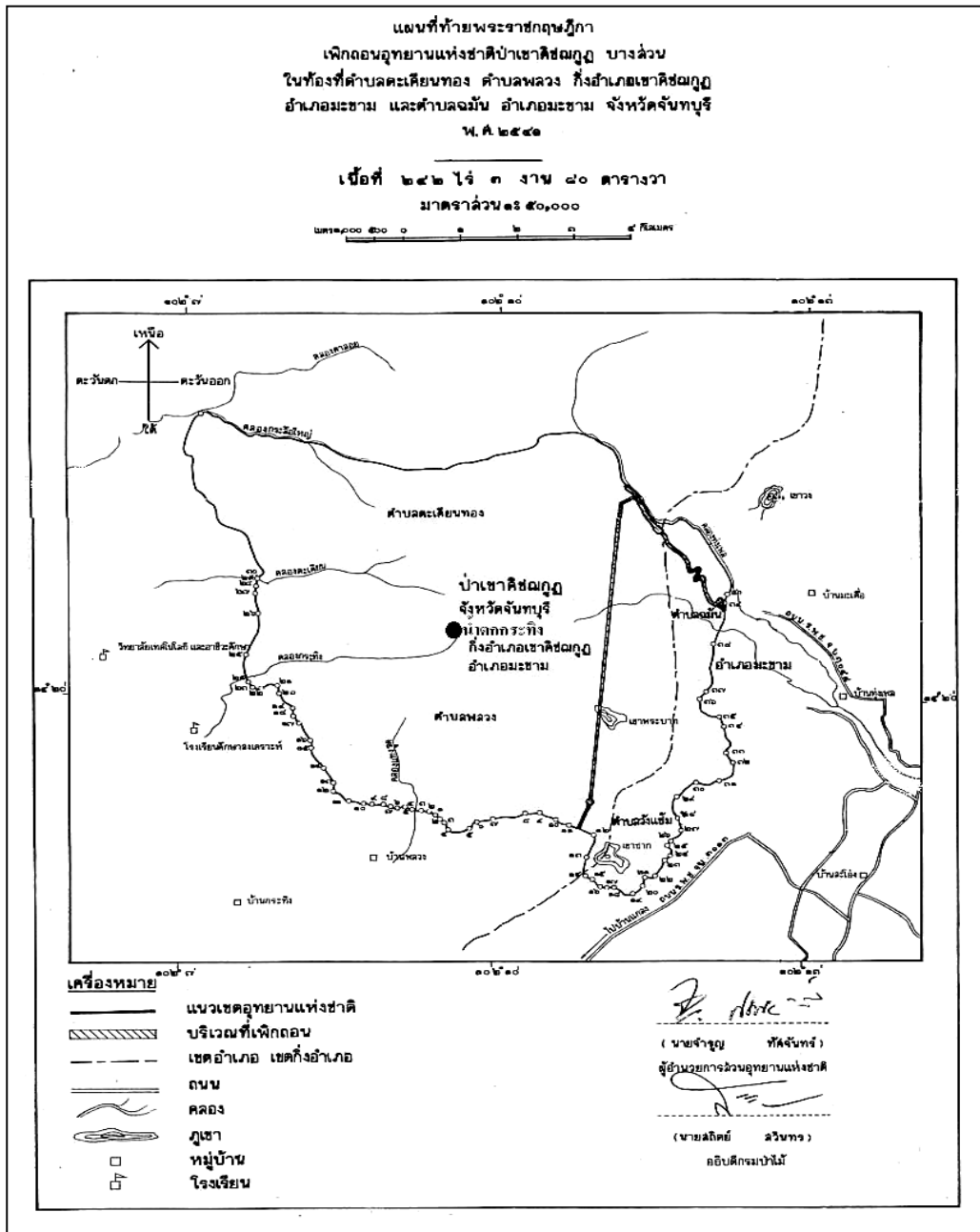
ประวัติอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ

เมื่อปี พ.ศ.2501 นิยมไพรสมาคม ได้ทำหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรให้ประกาศป่าเทือกเขาคิชฌกูฏเป็นวนอุทยาน เพื่อคุ้มครองต้นน้ำลำธาร ป่าไม้ และสัตว์ป่า ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติ ต่อมาในปี พ.ศ.2508 ได้มีการประกาศให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ และในปี พ.ศ.2520 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ดังกล่าวให้ป่าเขาคิชฌกูฏ ในที่ดินบริเวณตำบลตะเคียนทอง ตำบลฉม้น ตำบลพลวง และตำบลวังแฉ่ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เนื้อที่ 36,687 ไร่ เป็นอุทยานแห่งชาติ (มนตรี, 2544) และในปี พ.ศ.2541 ได้มีพระราชกฤษฎีกา เพิกถอนเนื้อที่บางส่วนจำนวน 242.96 ไร่ (ราชกิจจานุเบกษา, 2541) เหลือเนื้อที่ 36,444.05 ไร่ นับเป็นอุทยานแห่งชาติอันดับที่ 14 ของประเทศไทย ต่อจากอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา - เขาวง

ภายในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์ และมีชื่อเสียงอยู่หลายแห่ง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวหลักประเภทป่าเขา และน้ำตก ที่นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี คือ น้ำตกกระทิง น้ำตกคลองช้างเซ ยอดเขาพระบาท น้ำตกคลองไพบูลย์ ป่าเขาคิชฌกูฏ

ที่ตั้ง และอาณาเขต

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ และอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ในท้องที่ตำบลพลวง ตำบลตะเคียนทอง กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ และตำบลฉม้น ตำบลวังแฉ่ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี อาณาเขตโดยรอบของอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ทิศเหนือจรดคลองกระสือใหญ่ คลองธารและคลองทุ่งพล ทิศใต้จรด ตำบลพลวง และบ้านแก่ง ทิศตะวันตกจรดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตจันทบุรี ค่ายลูกเสือ ศูนย์ไม้ผลฝักนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ บางพระ ชลบุรี ทิศตะวันออกจรด คลองทุ่งพล ถนนบ้านแก่ง - บ้านทุ่งพล (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แผนที่ทำยพระราชกฤษฏีกา แสดงอาณาเขต และที่ตั้ง อุทยานแห่งชาติเขาศิษณภูฏ
จังหวัดจันทบุรี

ที่มา : กรมป่าไม้, 2544

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏเป็นภูเขาสูงชัน เนื่องจากการคั่นตัวของเปลือกโลกคงจะเห็นได้ว่า หินฐานเป็นหินอัคนีพวกหินแกรนิต ยุคจูแรสสิก มีอายุประมาณ 135 - 180 ล้านปี ทางทิศตะวันออก จะมีความลาดชันมาก แนวสันเขาลาดปานกลาง และวางตัวไปในแนว ตะวันตกเฉียงเหนือ - ตะวันออกเฉียงใต้ ไหล่เขาชันค่อนข้างเรียบ เขิงเขาตะวันออกเฉียงใต้มีความลาดชันน้อย มียอดเขาพระบาทเป็นยอดเขาสูงสุด สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,085 เมตร และต่ำสุดของบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 60 เมตร เทือกเขาสูงในอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญ เช่น คลองกระทิง คลองตะเคียน คลองทุ่งเพล และคลองพลวง

สภาพภูมิอากาศ

บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ โดยลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะเคลื่อนเข้าสู่บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ช่วงเวลาดังแต่กลางเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ในช่วงเวลานี้อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ มีอากาศหนาวเย็น ท้องฟ้าโปร่ง ส่วนลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีอิทธิพลต่อลักษณะอากาศบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม ในช่วงเวลานี้บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จะมีความชื้นในอากาศสูง เกิดเมฆ และฝนตกหนัก ฤดูร้อนเป็นช่วงเวลาที่เปลี่ยนอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ เป็นลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

การคมนาคม

การเดินทางสู่อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ โดยรถยนต์ อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 261 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง ตามทางหลวงสายบางนา - ตราด หรือใช้ทางมอเตอร์เวย์ ชลบุรีสายใหม่ พระรามเกล้า - บ้านบึง เลี้ยวซ้ายไปทางบ้านบึง - แกลง (ทางหลวงหมายเลข 344) ถึงสี่แยกเขาไร่ยา หลักกิโลเมตรที่ 324 เลี้ยวซ้ายไปตามถนนบาราศนราดูลประมาณ 21 กิโลเมตร ถึงระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 21 - 22 เลี้ยวขวาเข้าที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร โดยรถประจำทาง จากกรุงเทพฯ ขึ้นรถโดยสารปรับอากาศที่

สถานีขนส่งสายตะวันออก (เอกมัย) หรือหมอชิตใหม่ ถึงสถานีขนส่งจังหวัดจันทบุรี แล้วต่อรถสองแถวเล็กสายจันทบุรี - จันทเขลม ไปส่งถึงอุทยานในราคา 30 บาท ถ้าไปเป็นหมู่คณะจ้างเหมารถสองแถวในราคา 150 บาท

น้ำตกกระทิง

เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ มีความสวยงามและสงบร่มรื่น อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ประมาณ 550 เมตร โดยมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาคิชฌกูฏ ประกอบไปด้วยลำธารลดหลั่นกันไปเป็นชั้นอย่างสวยงามถึง 13 ชั้น มีระยะทางจากชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 13 ประมาณ 1 กิโลเมตร น้ำตกแต่ละชั้นมีแอ่งน้ำที่นักท่องเที่ยวสามารถลงเล่นน้ำได้ และมีน้ำไหลตลอดทั้งปี บริเวณสองข้างลำธารมีสภาพธรรมชาติ เป็นป่าดิบชื้น

น้ำตกกระทิงเป็นน้ำตกที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดจันทบุรี โดยเมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2515 พระนางเจ้ารำไพพรรณี ได้เสด็จประพาสน้ำตกกระทิง และทรงปลูกต้นคูณไว้เป็นที่ระลึก (มนตรี, 2544)

ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2533

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 อธิบดีกรมป่าไม้ โดยอนุมติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออก “ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2533 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 เป็นต้นไป โดยให้ยกเลิกระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2514”

โดยระเบียบดังกล่าว ได้กำหนดให้บุคคลซึ่งเข้าไป หรือใช้สถานที่ต่างๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. ห้ามมิให้นำยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์มีเสียงดัง หรือควันดำผิดปกติวิสัยเข้าไป

2. การจับขี่ยานพาหนะต้องปฏิบัติตามกฎ หรือเครื่องหมายการจราจรที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ การจอดยานพาหนะต้องไม่กีดขวางทางจราจร
3. การเข้าออกให้กระทำได้เฉพาะตามเส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และเมื่อถึงด่านตรวจจะต้องหยุดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านทำการตรวจก่อน
4. ห้ามนำสารเคมีที่มีพิษตกค้างตามบัญชีสารเคมีเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้ต้องได้รับการตรวจสอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน
5. การอาบน้ำ หรือลงไปในน้ำ ให้กระทำได้เฉพาะบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้
6. การเล่นกีฬา ให้กระทำได้ในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้
7. การพักผ่อนค้างคืน โดยการจอดยานพาหนะนอน ใช้เต็นท์ กระจง ราวพ่วง หรือโดยวิธีอื่นๆ ให้กระทำได้ในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้
8. การก่อไฟเพื่อการใดๆ ให้กระทำได้เฉพาะในเขตที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เมื่อเลิกใช้แล้วต้องดับไฟให้เรียบร้อย
9. การใช้สถานที่เพื่อการใดๆ ต้องมิให้เป็นการเสื่อมเสียศิลปะ และวัฒนธรรมอันดีงาม ต้องไม่ส่งเสียงอื้อฉาว หรือกระทำการอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คน หรือสัตว์
10. การเดินเที่ยวชมธรรมชาตินอกทางถาวร ให้ใช้เส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด หรือทำเครื่องหมายไว้
11. เมื่อเกิดเหตุ หรืออันตรายใดๆ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือพบเห็นแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยด่วน เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันเวลาที่

12. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ผู้อื่น หรือตนเอง หรือจะเป็นการรบกวน หรือเดือดร้อนแก่คน หรือสัตว์ หรือจะทำให้เสียหายแก่สภาพ ธรรมชาติ หรือสิ่งอื่นใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นกระทำการดังกล่าวต่อไป

ให้อธิบดีกรมป่าไม้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความวินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม ระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมป่าไม้ให้เป็นที่สุด (กรมป่าไม้, 2544) และในเขตอุทยานแห่งชาติ มีข้อห้าม และระเบียบต่างๆ ที่ควรเรียนรู้และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. ดอกไม้ ก้อนหิน ลูกไม้ เห็ดต่างๆ สวยงามอยู่ในที่ ไม่ควรเด็ดเก็บ ทำลาย หรือ ถักถอบนำติดตัว ออกมา เก็บมาได้เฉพาะภาพถ่าย และขยะ

2. ปีนผาหน้าไม้ ไม่ควรนำเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ แค้มเดินป่า ก็พอ

3. อาหารที่นำเข้าไปกิน เช่น อาหารกระป๋อง กล่องโฟม ถุงพลาสติก ขวดน้ำ เมื่อกินเสร็จแล้ว นำกลับมาทิ้งถังขยะข้างนอกด้วยทุกครั้ง (มนตรี, 2544)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พันทิพา (2530) ได้ทำการศึกษา ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนการพัฒนาลำปาง ความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับการ เดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจ ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่ง โดยสรุป เหตุผลที่เลือกมาท่องเที่ยวที่นี่ มีสาเหตุ คือ ชอบสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ

เสาวณิต (2533) ศึกษา ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณ ชายหาดหัวหิน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาต่างแดน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน ตลอดจน จำนวนครั้งที่เคยมาเยือนหัวหินต่างกัน และมีกิจกรรมการพักผ่อนต่างกันจะมีความพึงพอใจ ต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหินต่างกัน

กมลตา (2539) ศึกษา พฤติกรรมการท่องเที่ยวของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนประจำปีการศึกษา 2539 จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติแบบ t - test และ F - test พบว่า โดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวถูกต้อง และอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า นักเรียนที่มีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการให้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวถูกต้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนวัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง และกลุ่มบุคคลที่ร่วมเดินทางแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เสาวลักษณ์ (2541) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 300 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติแบบค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว พบว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การให้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คมเชษฐา (2545) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี โดยสรุปว่า มีนักท่องเที่ยวร้อยละ 35.20 ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติอย่างน้อย 1 รูปแบบ โดยรูปแบบที่ไม่ปฏิบัติตามกฎมากที่สุดคือ การให้อาหารปลาในลำน้ำ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติของนักท่องเที่ยว คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ การรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ การรับรู้เกี่ยวกับความเข้มงวดในการ

ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ การรับรู้เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวอื่น แรงจูงใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ รูปแบบการท่องเที่ยว และระยะทางจากแหล่งที่อยู่อาศัยไปยัง อุทยานแห่งชาติ ในขณะที่ บุคลิกภาพ และขนาดกลุ่มของนักท่องเที่ยว ไม่มีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่ ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ

ปิยะรัตน์ (2546) ได้ทำการวิเคราะห์ประสบการณ์ที่พึงปรารถนา และความชอบของ นักท่องเที่ยว เพื่อกำหนดกลุ่มชั้น โอกาสทางด้านนันทนาการ พบว่า ตัวแปรด้านประสบการณ์ที่ พึงปรารถนา และความชอบของนักท่องเที่ยว จำนวน 25 ตัว มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มชั้น ของแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับกลุ่มชั้นของแหล่ง ท่องเที่ยวในระดับสูง โดยพบว่า มีตัวแปรอิสระจำนวน 12 ตัว มีอำนาจในการจำแนกกลุ่มในระดับ สูง - ปานกลาง และความถูกต้องของการจำแนกกลุ่มชั้นของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แหล่ง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 66.60 เปอร์เซ็นต์ สำหรับการเปรียบเทียบกลุ่มชั้นที่จำแนกไว้เดิมกับการสำรวจ และประเมินใน การศึกษาครั้งนี้ พบว่า พื้นที่น้ำตกทีลอซู เส้นทางศึกษาธรรมชาติกัวแม่ปาน และน้ำตกแม่ยะ เปลี่ยนแปลงไปเป็นกลุ่มชั้นที่มีการพัฒนา และมีการใช้ประโยชน์ที่สูงขึ้น สำหรับพื้นที่น้ำตกเหวสุวัต และบ้านถวายเป็นคงอยู่กลุ่มชั้นเดิม

วาชรัตน์ (2546) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความพร้อมด้านการท่องเที่ยว เชนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก ผลจากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 30.32 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด และมีอาชีพเป็นพนักงาน บริษัทเอกชนมากที่สุด ร้อยละ 26.70 มีรายได้เฉลี่ยคนละ 15,106.83 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาส่วนใหญ่ อยู่ในกรุงเทพฯ ร้อยละ 25.40 และเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวครั้งแรก ร้อยละ 66.00 ได้ให้ ความคิดเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวเชนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า ที่มีความพร้อมมาก คือ ผาสูงง (3.54 คะแนน) และลานหินปุ่ม (3.52 คะแนน) การบริการที่พัก (3.54 คะแนน) สภาพ และคุณภาพ อากาศ (3.64 คะแนน)

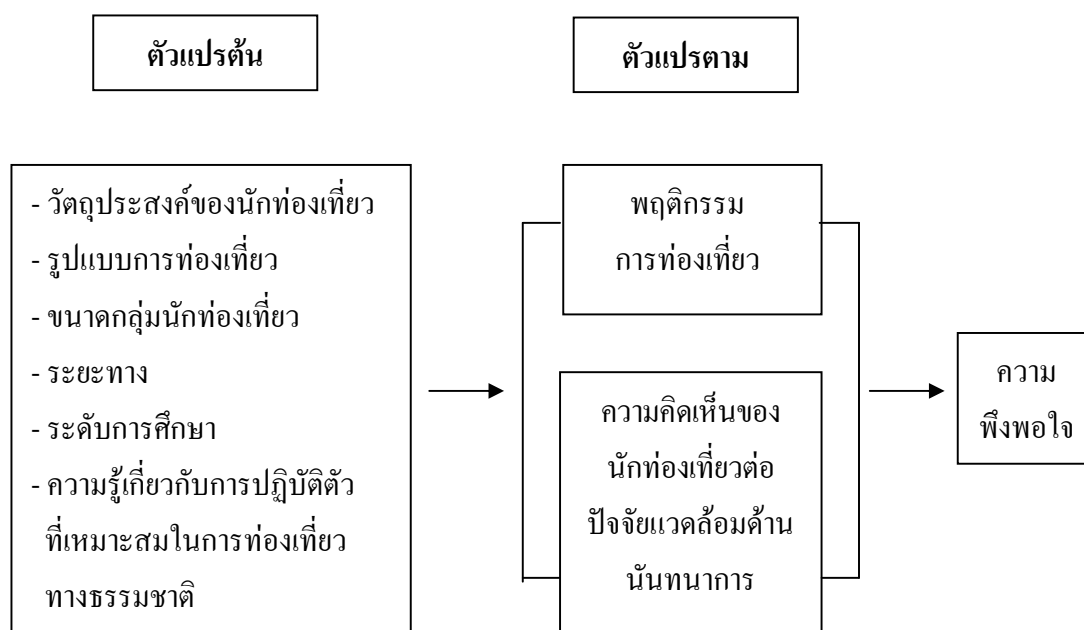
สุพล (2546) ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรม และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ ประกอบกิจกรรมดูนก : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยสรุปว่า พฤติกรรมการประกอบกิจกรรมดูนกของนักดูนก มีสัดส่วนของพฤติกรรมที่เหมาะสมมากกว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพบว่าเป็นไปตามสมมุติฐาน คือ ปัจจัย

ที่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน และกลุ่มสังคม อันได้แก่ ความชัดเจนของบรรทัดฐาน ความเข้มงวดของบรรทัดฐาน การมีผู้ให้ความรู้ด้านธรรมาภิบาลในกลุ่มท่องเที่ยว ขนาดกลุ่ม และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอื่นที่พบเห็น ทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมประกอบกิจกรรมคุณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการประกอบกิจกรรมคุณร้อยละ 21.40

กรณีศึกษา (2547) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ผลจากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีลักษณะการเดินทางเป็นกลุ่มผสมระหว่างสมาชิกในครอบครัว และเพื่อน แรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญที่สุด คือ การได้พักผ่อนในแหล่งธรรมชาติ และผลการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระ 28 ตัว กับพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า ตัวแปรอิสระ 11 ตัว มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และก่อให้เกิดความผันแปรในพฤติกรรมดังกล่าว ร้อยละ 60 โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ทักษะคิดต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว การมีโอกาสพบปะผูกมิตร และสังสรรค์กับผู้อื่น ความเป็นอิสระ การได้แสดงความกล้าหาญ การมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน สถานภาพ และเกียรติภูมิ การมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ การได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการมีโอกาสผจญภัย เสี่ยงภัย และท้าทาย

กรอบแนวคิด และสมมุติฐานในการศึกษา

จากผลการตรวจเอกสารทั้งในส่วนของแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากกรอบแนวคิดที่นำเสนอข้างต้นผู้วิจัยกำหนดสมมุติฐานการวิจัยไว้ 3 ข้อ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนน้ำตกกระทิง

2. วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง

3. พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่ของนักท่องเที่ยว

อุปกรณ์ และวิธีการ

วัสดุ และอุปกรณ์

1. เอกสาร ข้อมูล และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กล้องถ่ายรูป หรืออุปกรณ์บันทึกภาพ
3. คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมวิเคราะห์ผลทางสถิติ
4. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ตอน ดังนี้ รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง และพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

5. อุปกรณ์ และเครื่องมือแบบต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

3. พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่ของนักท่องเที่ยว

อุปกรณ์ และวิธีการ

วัสดุ และอุปกรณ์

1. เอกสาร ข้อมูล และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กล้องถ่ายรูป หรืออุปกรณ์บันทึกภาพ
3. คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมวิเคราะห์ผลทางสถิติ
4. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ตอน ดังนี้ รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง และพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

5. อุปกรณ์ และเครื่องมือแบบต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

วิธีการ

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณแบบไม่ทดลอง ที่มีการเก็บข้อมูลประชากรตัวอย่างครั้งเดียว โดยการดำเนินการวิจัยมีวิธีการในส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด และทฤษฎี จากเอกสาร ข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการศึกษา

2. กำหนดกรอบประชากรในการศึกษา

จากสถิตินักท่องเที่ยว พ.ศ 2544 - 2546 มีจำนวนนักท่องเที่ยว ดังนี้ (อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ, 2547)

พ.ศ. 2544 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 78,762 คน

พ.ศ. 2545 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 84,557 คน

พ.ศ. 2546 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 95,578 คน

3. กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (ปรีชา, 2545) ระดับความเชื่อมั่น 95%

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$$

โดย n = จำนวนประชากรที่ต้องการศึกษา หรือสุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

จากค่าเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวก่อน พ.ศ. 2544 - พ.ศ. 2546 ซึ่งมีจำนวน 86,299 คน เมื่อแทนค่าจากสูตร จะได้ประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 398.15 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรที่จะศึกษาทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

4. สร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 กำหนดนิยาม หรือให้ความหมายตัวแปร ตามกรอบแนวความคิดของงานวิจัยที่กำหนดขึ้น จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 สร้างแบบสอบถามโดยครอบคลุมตัวแปรทุกตัวที่ต้องการวัดซึ่งกำหนดไว้ตามกรอบแนวคิด และที่ได้จากการตรวจสอบเอกสาร

5. ทดสอบเครื่องมือ

5.1 ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการนำโครงร่างแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นให้กรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของคำถาม และประเด็นต่างๆ ที่ถามครอบคลุมหรือไม่ เมื่อตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ

5.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดสอบกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการของ Cronbach (พวงรัตน์, 2531)

ผลการทดสอบแบบสอบถาม พบว่า เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถาม ในส่วนของพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว ได้ค่าเท่ากับ 0.6601 ในส่วนของ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อม ด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ ได้ค่าเท่ากับ 0.5462 ส่วนของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ได้ค่าเท่ากับ 0.7336 และความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว ได้ค่าเท่ากับ 0.6721 รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข

5.3 ตรวจสอบความยากเป็นรายชื่อของคำถามวัดความรู้

ความยาก หมายถึง สัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ที่ตอบคำตอบในแต่ละข้อถูกต้อง ต่อจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมดเขียนเป็นสูตร ได้ดังนี้ (พวงรัตน์, 2531)

$$p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ p หมายถึง ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ
 R หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
 N หมายถึง จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

ถ้า p มีค่ามาก (ตัวถูก) หมายถึง มีคนตอบถูกในข้อนั้นมาก ข้อสอบข้อนั้นก็ง่าย

ถ้า p มีค่าน้อย (ตัวถูก) หมายถึง มีคนตอบถูกข้อนั้นน้อย ข้อสอบข้อนั้นก็ยาก

ค่า p จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1

เกณฑ์ความยากของข้อสอบ กำหนดไว้อยู่ระหว่าง .20 ถึง .80

ข้อสอบที่มีค่า p เท่ากับ .50 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นมีความยากปานกลางพอดี

ข้อสอบที่มีค่า p ต่ำกว่า .50 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนข้างยาก

ข้อสอบที่มีค่า p สูงกว่า .50 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนข้างง่าย

ข้อสอบที่มีค่า p ต่ำกว่า .20 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นยากเกินไป

ข้อสอบที่มีค่า p สูงกว่า .80 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นง่ายเกินไป

ผลการทดสอบ พบว่า มีข้อสอบง่ายเกินไปจำนวน 2 ข้อ ข้อสอบค่อนข้างง่าย จำนวน 6 ข้อ และข้อสอบค่อนข้างยาก จำนวน 3 ข้อ รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข

6. ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่ปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้ว โดยผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจำนวน 400 คน โดยขณะเก็บข้อมูลจะทำการตรวจสอบแบบถามทุกฉบับเพื่อความสมบูรณ์ถูกต้อง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกวิธีการเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

7.1 การให้ค่าคะแนนตัวแปร

1. วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว : ใช้วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนน้ำตกกระทิงในครั้งนี้ จำนวน 6 ข้อ ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

เป็นวัตถุประสงค์ในการเดินทาง	1 คะแนน
ไม่เป็นวัตถุประสงค์ในการเดินทาง	0 คะแนน

2. รูปแบบการท่องเที่ยว : ใช้รูปแบบการท่องเที่ยวโดยคิดจากการท่องเที่ยวแบบพักค้างแรม และแบบไม่พักค้างแรม

พักค้างแรม	1 คะแนน
ไม่พักค้างแรม	0 คะแนน

3. ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว : ใช้จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางจริงของนักท่องเที่ยว

4. ระยะทาง : ใช้การแบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม จากจังหวัดที่นักท่องเที่ยวพักอาศัยอยู่ โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

นักท่องเที่ยวท้องถิ่น (พักอาศัยอยู่จังหวัดจันทบุรี)	1 คะแนน
นักท่องเที่ยวต่างถิ่น (พักอาศัยอยู่จังหวัดอื่นๆ)	0 คะแนน

5. ระดับการศึกษา : ใช้ระดับการศึกษาขั้นสุดท้ายของนักท่องเที่ยวน โดยผู้วิจัยใช้วิธีแปลงข้อมูลเดิม จากข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ในรูปของจำนวนปีที่ศึกษา โดยกำหนดค่า ดังนี้

ประถมศึกษา	จำนวนปีที่ศึกษา 6 ปี
มัธยมศึกษา	จำนวนปีที่ศึกษา 12 ปี
อนุปริญญา, ปวส.	จำนวนปีที่ศึกษา 14 ปี
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	จำนวนปีที่ศึกษา 16 ปี
สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวนปีที่ศึกษา มากกว่า 16 ปี

6. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ : ผู้วิจัยใช้วิธีแปลงข้อมูลเดิม จากข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

ตอบถูก	1 คะแนน
ตอบผิด	0 คะแนน

โดยผู้วิจัยนำค่าคะแนนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งหมด 11 ข้อมาทำการจัดระดับความรู้เป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้วจะได้ผลลัพธ์ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{11 - 2}{3}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = 3$$

โดยสามารถแบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ดังนี้

ระดับความรู้มาก	8 - 11 คะแนน
ระดับความรู้ปานกลาง	5 - 7 คะแนน
ระดับรู้น้อย	2 - 4 คะแนน

7. พฤติกรรมการท่องเที่ยว : ใช้การปฏิบัติตัวจากกิจกรรมต่างๆ ของนักท่องเที่ยว
ขณะมาเยือนน้ำตกกระทิง จำนวน 17 ข้อ โดยวิธีการแปลงข้อมูลเดิมจากข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็น
ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

ปฏิบัติ	1 คะแนน
ไม่ได้ปฏิบัติ	0 คะแนน

โดยผู้วิจัยนำค่าคะแนนพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวขณะมาเยือนน้ำตกกระทิง
จำนวน 17 ข้อ มาทำการจัดระดับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้วจะได้ผลลัพธ์ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{17 - 2}{3}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = 5$$

โดยสามารถแบ่งระดับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวขณะมาเยือนน้ำตกกระทิง ดังนี้

เหมาะสมมาก	12 - 17 คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	7 - 11 คะแนน
เหมาะสมน้อย	2 - 6 คะแนน

8. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้นโอกาส
ด้านนันทนาการ : ใช้ค่าคะแนนจริงตามระดับความคิดเห็นที่นักท่องเที่ยวให้ในแต่ละด้าน จำนวน 7 ข้อ
โดยใช้ค่า Likert Scale แบ่งค่าความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	5 คะแนน
ระดับ 4	4 คะแนน
ระดับ 3	3 คะแนน
ระดับ 2	2 คะแนน
ระดับ 1	1 คะแนน

กำหนดกลุ่มชั้นของแหล่งท่องเที่ยวจากคะแนนรวมทุกปัจจัย และพิจารณาลักษณะของพื้นที่
จากคะแนนที่ได้ว่าอยู่ในกลุ่มชั้นใดจากข้อมูลดังนี้

คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 35 - 31 จัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ธรรมชาติสัน โดย (P)

คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 30 - 26 จัดอยู่ในกลุ่มธรรมชาติกึ่งสัน โดยระดับที่ 1 (SP - I)
หรือพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสัน โดยไม่ใช่ยานยนต์

คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 25 - 21 จัดอยู่ในกลุ่มธรรมชาติกึ่งสัน โดยระดับที่ 2
(SP - II) หรือพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสัน โดยใช้ยานยนต์

คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 20 - 14 จัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ธรรมชาติพัฒนา (DN)

คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 13 - 7 จัดอยู่ในพื้นที่ชนบท (R)

9. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ : ใช้ค่าคะแนนจริงตามระดับความคิดเห็นที่นักท่องเที่ยวให้ในแต่ละด้าน จำนวน 15 ข้อ โดยใช้ Likert Scale แบ่งค่าความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เหมาะสมดีมาก	5 คะแนน
เหมาะสมดี	4 คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	3 คะแนน
ควรปรับปรุง	2 คะแนน
ควรปรับปรุงอย่างมาก	1 คะแนน

โดยผู้วิจัยนำค่าคะแนนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการจำนวน 15 ข้อ มาทำการจัดระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้วจะได้ผลลัพธ์ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{70 - 18}{3}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = 17$$

โดยสามารถแบ่งระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ดังนี้

เหมาะสมมาก	54 - 70 คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	36 - 53 คะแนน
เหมาะสมน้อย	18 - 35 คะแนน

10. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว : ใช้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือน น้ำตกกระทิงในครั้งนี้ ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยมาก	1 คะแนน

7.2 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ โดยใช้ ค่าความถี่ การหา อัตราส่วนร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการนำเสนอในรูปแบบของตารางสำหรับการอธิบายข้อมูล ทุกส่วนเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

7.3 ทำการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ถดถอยพหุ (multiple regression analysis)

การวิเคราะห์ถดถอยพหุ เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ตรวจสอบหาลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปร ตั้งแต่ 2 ชุดขึ้นไป และนำรูปแบบความสัมพันธ์ไปใช้ในการหาสมการที่ดีที่สุด เพื่อพยากรณ์ หรือ ประมาณค่าตัวแปรต่างๆ ต่อไป

ผลการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจะได้ค่าสถิติต่างๆ ซึ่งสามารถอธิบาย ได้ดังนี้

1. Sig (Significant) คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งกำหนดไว้ที่ อัลฟา น้อยกว่า 0.05 โดย ถ้าหากค่า อัลฟา ที่ได้จากสมการมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. สัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Beta) โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 0 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเป็น 1 เท่ากันทุกข้อมูลแทนค่าด้วย Beta ของแต่ละปัจจัยซึ่งบอกให้ทราบว่าปัจจัยนั้นๆ (X) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Y) มากน้อยเพียงใด

3. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวกำหนด หรือค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (Coefficient of Determination) แทนค่าด้วย R^2 หาได้จากสูตร

$$R^2 = \frac{SSR}{SST}$$

$$\begin{aligned} SSR &= \text{ผลรวมกำลังสองของการกระจายที่อธิบายได้} \\ SST &= \text{ผลรวมกำลังสองของการกระจายที่อธิบายทั้งหมด} \\ SSE &= \text{ผลรวมกำลังสองของการกระจายที่อธิบายไม่ได้} \\ SSR &= SST - SSE \end{aligned}$$

ในทางปฏิบัติใช้ R^2 แสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระ (X) ที่มีต่อตัวแปรตาม (Y) โดยคูณด้วย 100 เพื่อคำนวณออกในรูปร้อยละ และไม่มีหน่วยเพราะเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าการกระจาย 2 ค่า คือ R^2 บอกให้ทราบว่า การกระจายข้อมูลทั้งหมดนั้นจะอธิบายจากค่า X ได้ร้อยละเท่าใด หรือ X มีอิทธิพลต่อ Y ร้อยละเท่าใด

4. ทดสอบความมีนัยสำคัญของสมการถดถอย โดยใช้ค่าสถิติ F ดังนี้

$$F = \frac{\text{MS. ของ Regression}}{\text{MS. ของ Residual}}$$

$$\begin{aligned} \text{MS. ของ Regression} &= \text{ความแปรปรวนที่เป็นผลมาจากตัวแปรอิสระ} \\ \text{MS. ของ Residual} &= \text{ความแปรปรวนที่เป็นผลมาจากตัวแปรอื่นๆ} \\ &\quad \text{นอกเหนือไปจากตัวแปรอิสระ} \end{aligned}$$

7.4 ทำการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) เป็นการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยมุ่งที่จะตรวจสอบความมากน้อย

ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยไม่ต้องการทราบที่ตัวแปรใดเป็นเหตุ หรือเป็นผล โดยใช้สัญลักษณ์ r แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่ง r มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง $+1$ ซึ่งเครื่องหมายจะบอกถึงทิศทางความสัมพันธ์ และยิ่งค่า r เข้าใกล้ 1 มากเท่าใด แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นจะมีค่าสูงมากยิ่งขึ้น

8. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เขียนรายงานผลการศึกษา และจัดทำรูปเล่มตามแบบ
วิทยานิพนธ์ที่กำหนด

ผล และวิจารณ์

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งหมด 6 ปัจจัย คือ วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล ขณะที่นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.25 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.75 โดยมีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 50.50 ซึ่งมีอายุเฉลี่ยทั้งสิ้น 25.82 ปี เป็นนักท่องเที่ยวต่างถิ่น (พักอาศัยอยู่จังหวัดอื่นๆ) ร้อยละ 66.75 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 35.25 และประกอบอาชีพ นักเรียน, นักศึกษา มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 41.75 โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่มีรายได้ ร้อยละ 36.75 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร

(n = 400)		
ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	163	40.75
หญิง	237	59.25
อายุ		
15 - 20 ปี	100	25.00
21 - 30 ปี	202	50.50
31 - 40 ปี	62	15.50
41 - 50 ปี	28	7.00
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	8	2.00
$\bar{X} = 25.818$ $SD = 9.469$		
ที่อยู่ปัจจุบัน		
นักท่องเที่ยวท้องถิ่น (พักอาศัยอยู่จังหวัดจันทบุรี)	133	33.25
นักท่องเที่ยวต่างถิ่น (พักอาศัยอยู่จังหวัดอื่นๆ)	267	66.75

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n = 400)		
ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	70	17.50
มัธยมศึกษา	98	24.50
อนุปริญญา, ปวส.	81	20.25
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	141	35.25
สูงกว่าปริญญาตรี	10	2.50
อาชีพ		
นักเรียน, นักศึกษา	167	41.75
ข้าราชการ, พนักงาน, ลูกจ้าง, รัฐวิสาหกิจ	130	32.50
กิจการส่วนตัว	67	16.75
ยังไม่ได้ทำงาน, รอการบรรจุงาน	10	2.50
เกษตรกร	20	5.00
อื่นๆ	6	1.50
รายได้ (บาทต่อเดือน)		
ไม่มีรายได้	147	36.75
ต่ำกว่า 5,000 บาท	67	16.75
5,001 - 10,000 บาท	116	29.00
10,001 - 15,000 บาท	26	6.50
สูงกว่า 15,000 บาท	44	11.00

ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 80.00 รองลงมา เพื่อศึกษารวมชาติ ร้อยละ 28.75 เป็นเส้นทางผ่าน ร้อยละ 9.25 หลีกหนีจากสภาพแวดล้อมที่แออัด ร้อยละ 9.00 เพื่อเข้าอบรมสัมมนา ร้อยละ 6.25 และมีวัตถุประสงค์อื่น นอกจากที่ระบุไว้ คือ การออกกำลังกาย และการเล่นกีฬา คิดเป็นร้อยละ 3.50 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเยือน
น้ำตกกระทิง

(n = 400)		
วัตถุประสงค์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	320	80.00
เพื่อศึกษารวมชาติ	115	28.75
เพื่อเข้าอบรมสัมมนา	25	6.25
เป็นเส้นทางผ่าน	37	9.25
หลีกหนีจากสภาพแวดล้อมที่แออัด	36	9.00
อื่นๆ (เพื่อออกกำลังกาย และเล่นกีฬา)	14	3.50

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ในส่วนของแหล่งที่ให้ข้อมูลในการเดินทางมาเยือน พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับน้ำตกกระทิงจากครอบครัว/ญาติ/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 80.50 รองลงมาคือป้ายบอกทาง ร้อยละ 8.00 สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ร้อยละ 5.00 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย/กรมป่าไม้ ร้อยละ 4.50 โทรทัศน์/วิทยุ/บริษัททัวร์ ร้อยละ 0.75 และไม่ระบุว่าทราบจากที่ใด ร้อยละ 0.50 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำตกกระทิง

(n = 400)

แหล่งที่ให้ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ครอบครัว/ญาติ/เพื่อน	322	80.50
บริษัททัวร์	3	0.75
สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	20	5.00
ททท./กรมป่าไม้	18	4.50
โทรทัศน์/วิทยุ	3	0.75
อื่นๆ (ป้ายบอกทาง)	32	8.00
ไม่ระบุ	2	0.50

จากการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมาเยือนน้ำตกกระทิงเป็นครั้งแรก จึงยังไม่มีประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ ร้อยละ 50.75 รองลงมาคือ เคยมา 1 - 5 ครั้ง ร้อยละ 35.25 เคยมา 6 - 10 ครั้ง ร้อยละ 8.75 และเคยมามากกว่า 10 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 5.25

รูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวพบว่า เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างแรม ร้อยละ 78.25 รองลงมา พักค้างแรม 1 คืน ร้อยละ 13.75 พักค้างแรม 2 คืน ร้อยละ 5.75 และพักค้างแรม 3 คืน ร้อยละ 1.50 ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทาง 6 - 10 คน ร้อยละ 45.75 รองลงมา 1 - 5 คน ร้อยละ 29.25 จำนวน 11 - 15 คน ร้อยละ 13.50 จำนวน 21 คนขึ้นไป ร้อยละ 9.25 และจำนวน 16 - 20 คน ร้อยละ 2.25 ลักษณะกลุ่มเดินทางส่วนใหญ่ คือ กลุ่มเพื่อน ร้อยละ 45.50 รองลงมา กลุ่มครอบครัว/ญาติ ร้อยละ 28.50 กลุ่มครอบครัว และกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 17.00 กลุ่มอื่นๆ เช่น มากับคณะครู/นักเรียน ร้อยละ 6.50 และมาโดยลำพัง ร้อยละ 2.50 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว และลักษณะกลุ่มเดินทาง

(n = 400)

ประสบการณ์ รูปแบบ ขนาดกลุ่ม และลักษณะกลุ่มเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนครั้งในการท่องเที่ยว		
เคยมาเป็นครั้งแรก	203	50.75
1 - 5 ครั้ง	141	35.25
6 - 10 ครั้ง	35	8.75
มากกว่า 10 ครั้งขึ้นไป	21	5.25
$\bar{X} = 6.726$ $SD = 10.895$		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 400)		
ประสบการณ์ รูปแบบ ขนาดกลุ่ม และลักษณะกลุ่มเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รูปแบบการท่องเที่ยว		
ไม่พักค้างแรม	313	78.25
พักค้างแรม 1 คืน	55	13.75
พักค้างแรม 2 คืน	23	5.75
พักค้างแรม 3 คืน	6	1.50
ไม่ระบุ	3	0.75
$\bar{X} = 1.417$ $SD = 0.625$		
ขนาดกลุ่ม หรือจำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทาง		
กลุ่มขนาดเล็กมาก (จำนวนสมาชิก 1 - 5)	117	29.25
กลุ่มขนาดเล็ก (จำนวนสมาชิก 6 - 10)	183	45.75
กลุ่มขนาดปานกลาง (จำนวนสมาชิก 11 - 15)	54	13.50
กลุ่มขนาดใหญ่ (จำนวนสมาชิก 16 - 20)	9	2.25
กลุ่มขนาดใหญ่มาก (จำนวนสมาชิก 21 คนขึ้นไป)	37	9.25
$\bar{X} = 19.225$ $SD = 63.940$		
ลักษณะกลุ่มเดินทาง		
มาโดยลำพัง	10	2.50
กลุ่มเพื่อน	182	45.50
กลุ่มครอบครัว/ญาติ	114	28.50
กลุ่มครอบครัว และกลุ่มเพื่อน	68	17.00
อื่นๆ (คณะครู/นักเรียน)	26	6.50

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการท่องเที่ยว

ในการมาเยือนน้ำตกกระทิงของนักท่องเที่ยว พบว่า กิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างต้องการกระทำมากที่สุด คือ เล่นน้ำตก ร้อยละ 65.25 รองลงมา นั่งเล่น ร้อยละ 56.00 เดินศึกษาธรรมชาติ ร้อยละ 43.50 ถ่ายรูป - เสียง บันทึกภาพ ร้อยละ 31.25 ปิกนิก ร้อยละ 20.50 ตั้งแคมป์พักแรม ร้อยละ 16.25 และต้องการกระทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากที่ระบุไว้ เช่น เล่นกีฬา ร้อยละ 2.25 ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างได้กระทำจริงในบริเวณน้ำตกกระทิง มากที่สุดคือ นั่งเล่น ร้อยละ 65.50 รองลงมา คือ เล่นน้ำตก ร้อยละ 51.00 เดินศึกษาธรรมชาติ ร้อยละ 43.25 ถ่ายรูป - เสียง บันทึกภาพ ร้อยละ 33.75 ปิกนิก ร้อยละ 18.25 ตั้งแคมป์พักแรม ร้อยละ 10.25 และได้กระทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากที่ระบุไว้ เช่น เล่นกีฬา ร้อยละ 0.25 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวต้องการกระทำ และได้กระทำจริงในบริเวณน้ำตกกระทิง

(n = 400)

ประเภทกิจกรรม นันทนาการ	ความต้องการ		การกระทำจริง	
	ต้องการกระทำ	ไม่ต้องการกระทำ	ได้กระทำ	ไม่ได้กระทำ
เล่นน้ำตก	65.25 (261)	34.75 (139)	51.00 (204)	49.00 (196)
เดินศึกษาธรรมชาติ	43.50 (174)	56.50 (226)	43.25 (173)	56.75 (227)
ถ่ายรูป - เสียง บันทึกภาพ	31.25 (125)	68.75 (275)	33.75 (135)	66.25 (265)
นั่งเล่น	56.00 (224)	44.00 (176)	65.50 (262)	34.50 (138)
ปิกนิก	20.50 (82)	79.50 (318)	18.25 (73)	81.75 (327)
ตั้งแคมป์พักแรม	16.25 (65)	83.75 (335)	10.25 (41)	89.75 (359)
อื่นๆ (เล่นกีฬา)	2.25 (9)	97.75 (391)	0.25 (1)	99.75 (399)

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเขื่อนน้ำตกกระทิง พบว่า พฤติกรรมทางบวกที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ปฏิบัติ 3 อันดับแรก คือ รมัดระวังตน หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบหรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมบริเวณน้ำตก ร้อยละ 87.75 นั่งพักผ่อนอย่างสงบ ไม่ส่งเสียงดังรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ร้อยละ 86.25 และถ่ายภาพ สภาพธรรมชาติที่สวยงามไปเป็นที่ระลึก ร้อยละ 68.00 พฤติกรรมทางลบที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ปฏิบัติ 3 อันดับแรก คือ ร้องเพลง และ/หรือเล่นดนตรีเพื่อพักผ่อน และสร้างบรรยากาศที่ดีในการท่องเที่ยว ร้อยละ 30.00 เขยิบย่ำลูกไม้ หรือกล้าไม้บริเวณสองข้างทางเดินโดยไม่ได้ตั้งใจ ร้อยละ 29.50 และให้อาหารสัตว์น้ำเพราะสงสาร และเพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ร้อยละ 24.00 ส่วนพฤติกรรมทางบวกที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ ขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่ เมื่อพบเห็นแผ่นป้ายต่างๆ จะหยุดอ่านศึกษาข้อมูล ร้อยละ 86.50 และพฤติกรรมทางลบที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ ยิงนก และ/หรือ จับสัตว์น้ำในลำธารเพื่อเป็นอาหาร ร้อยละ 96.75 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว

ลักษณะพฤติกรรม	(n = 400)			
	ไม่ได้ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ระบุ	
1 นำสัตว์เลี้ยงมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในพื้นที่ด้วย	95.75 (383)	4.25 (17)	-	
2 ให้อาหารสัตว์น้ำเพราะสงสาร และเพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด	76.00 (304)	24.00 (96)	-	
3 ทำให้ป้าย หลักเขต เครื่องหมายต่างๆ เคลื่อนย้าย หรือ ลบเลือนโดยไม่ได้ตั้งใจ	93.75 (375)	5.75 (23)	0.50	(2)
4 ยิงนก และ/หรือจับสัตว์น้ำในลำธารเพื่อเป็นอาหาร	96.75 (387)	2.50 (10)	0.75	(3)
5 ทิ้งขยะ เศษอาหารบนพื้นดิน ใต้โคนต้นไม้เพื่อเป็นปุ๋ย	92.75 (371)	7.25 (29)	-	
6 ขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่ เมื่อพบเห็นแผ่นป้ายต่างๆ จะหยุดอ่านศึกษาข้อมูล	86.50 (346)	13.00 (52)	0.50	(2)
7 แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่เป็นความรู้	47.25 (189)	52.00 (208)	0.75	(3)
8 เขยิบย่ำลูกไม้ หรือกล้าไม้บริเวณสองข้างทางเดินโดยไม่ได้ตั้งใจ	70.00 (280)	29.50 (118)	0.50	(2)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลักษณะพฤติกรรม	(n = 400)			
	ไม่ได้ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ระบุ	
9 ร้องเพลง และ/หรือเล่นดนตรีเพื่อพักผ่อน และสร้างบรรยากาศที่ดีในการท่องเที่ยว	70.0 (280)	30.0 (120)	-	
10 ดื่มสุราเพื่อเพิ่มความสนุกสนานในการพักผ่อนหย่อนใจ	85.50 (342)	14.50 (58)	-	
11 ระมัดระวังคน หลีกเลียงไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมบริเวณน้ำตกกระทิง	12.0 (48)	87.75 (351)	0.25	(1)
12 นั่งพักผ่อนอย่างสงบ ไม่ส่งเสียงดังรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น	13.75 (55)	86.25 (345)	-	
13 กำจัดเศษอาหาร และเปลือกผลไม้ที่เหลือจากการบริโภคลงในลำธารเพื่อเป็นอาหารของสัตว์น้ำ	77.75 (311)	21.50 (86)	0.75	(3)
14 ล้างภาชนะในลำธาร	91.25 (365)	8.25 (33)	1.25	(5)
15 สลักชื่อตามต้นไม้ หรือป้ายต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นที่ระลึก	94.50 (378)	5.50 (22)	-	
16 เก็บดอกไม้ ใบไม้ และ/หรือก้อนหินในลำธารไปเป็นที่ระลึก เพื่อเตือนความทรงจำว่าเคยมาเยือนพื้นที่	95.25 (381)	4.75 (19)	-	
17 ถ่ายภาพ สภาพธรรมชาติที่สวยงามไปเป็นที่ระลึก	31.50 (126)	68.00 (272)	0.50	(2)

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในระดับมาก ร้อยละ 90.50 รองลงมา คือ เหมาะสมในระดับปานกลาง ร้อยละ 7.25 และเหมาะสมในระดับน้อย ร้อยละ 2.25 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมการท่องเที่ยว

(n = 400)		
ระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมน้อย (2 - 6 คะแนน)	9	2.25
เหมาะสมปานกลาง (7 - 11 คะแนน)	29	7.25
เหมาะสมมาก (12 - 17 คะแนน)	362	90.50
$\bar{X} = 15.000$ $SD = 2.333$		

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว

จากการวัดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม พบว่า ข้อความที่นักท่องเที่ยวตอบถูกมากที่สุด คือ ปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการได้แก่ การเข้าถึง และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ตอบถูก ร้อยละ 90.75 รองลงมา การจัดการนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการอย่างหนึ่ง ตอบถูก ร้อยละ 82.00 ของที่ระลึกจากการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิงควรเป็นผลผลิตจากป่า เช่น กล้าขมิ้น เขาสัตว์ และใบไม้ ตอบถูก ร้อยละ 77.75 การเล่นน้ำตกในบริเวณที่มีป้ายเตือนถือว่าเป็นการทำทาส ความสามารถของนักท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง ตอบถูก ร้อยละ 74.50 เจ้าหน้าที่สามารถอนุญาตให้นักท่องเที่ยว นำสัตว์เลี้ยงเข้ามาบริเวณน้ำตกกระทิงได้ ตอบถูก ร้อยละ 71.00 บริเวณแอ่งน้ำตกไม่ควรปล่อยให้มียา เพราะจะทำให้เกิดขบวนการเล่นน้ำของนักท่องเที่ยว ตอบถูก ร้อยละ 67.50 แหล่งท่องเที่ยวสามารถฟื้น ตัวเองตามธรรมชาติได้ไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือ ตอบถูก ร้อยละ 66.25 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว รัฐควร ปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างบ้านพัก และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ตอบถูก ร้อยละ 51.50 ควรอนุญาตให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิงในปริมาณมากที่สุด เพราะเป็นการสร้างรายได้ ให้แก่ภาครัฐ ตอบถูก ร้อยละ 42.25 และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการสนองความต้องการ ของนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุดเป็นอันดับแรก ตอบถูก ร้อยละ 36.50 และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มิใช่สมบัติ ของใครคนใดคนหนึ่งทุกคนสามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรี ร้อยละ 27.50 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

(n = 400)

ข้อความ	ตอบถูก	ตอบผิด
1 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว รัฐควรปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างบ้านพัก และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	51.50 (206)	48.50 (194)
2 ควรอนุญาตให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิง ในปริมาณมากที่สุด เพราะเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ภาครัฐ	42.25 (169)	57.75 (231)
3 การจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุดเป็นอันดับแรก	36.50 (146)	63.50 (254)
4 ปังจัยเวดล้อมด้านนันทนาการได้แก่การเข้าถึง และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	90.75 (363)	9.25 (37)
5 การจัดการนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นปังจัยเวดล้อมด้านนันทนาการอย่างหนึ่ง	82.00 (328)	18.00 (72)
6 เจ้าหน้าที่สามารถอนุญาตให้นักท่องเที่ยวนำสัตว์เลี้ยงเข้าบริเวณน้ำตกกระทิงได้	71.00 (284)	29.00 (116)
7 ของที่ระลึกจากการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิงควรเป็นผลผลิตจากป่า เช่น กกล้วยไม้ เขาสัตว์ และใบไม้	77.75 (311)	22.25 (89)
8 การเล่นน้ำตกในบริเวณที่มีป้ายเตือนถือว่าเป็นการทำทายความสามารถของนักท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง	74.50 (298)	25.50 (102)
9 บริเวณแอ่งน้ำตกไม่ควรปล่อยให้มีปลา เพราะจะทำให้กีดขวางการเล่นน้ำของนักท่องเที่ยว	67.50 (270)	32.50 (130)
10 แหล่งท่องเที่ยวสามารถฟื้นตัวเองตามธรรมชาติได้ไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือ	66.25 (265)	33.75 (135)
11 แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มิใช่สมบัติของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนสามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรี	27.50 (110)	72.50 (290)

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้มากเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว โดยตอบคำถามถูก 8 - 11 คะแนน ร้อยละ 44.00 รองลงมา คือ มีความรู้ปานกลาง ตอบถูก 5 - 7 คะแนน ร้อยละ 39.00 และมีความรู้น้อย ตอบถูก 2 - 4 คะแนน ร้อยละ 17.25 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

(n = 400)

ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้น้อย (2 - 4 คะแนน)	69	17.25
ความรู้ปานกลาง (5 - 7 คะแนน)	156	39.00
ความรู้มาก (8 - 11 คะแนน)	175	44.00
$\bar{X} = 6.872$ $SD = 2.358$		

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ

5.1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า น้ำตกกระทิงมีความสงบ เมื่อวัดจากปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ เรื่องความห่างไกลของแหล่งท่องเที่ยวจากเสียงรบกวนจากภายนอก เช่น เสียงจากขงควายน เสียงจากกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.043 รองลงมา คือ ความเป็นธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 3.903 ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.628 สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการภายในแหล่ง ค่าเฉลี่ย 3.588 สภาพเส้นทางเข้าถึงพื้นที่ สามารถเข้าถึงโดยขงควายนประเภทต่างๆ หรือการเข้าถึงโดยการเดินทางเท้า ค่าเฉลี่ย 2.440 การควบคุมนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยการใช้จ่ายเจ้าหน้าที่ตรวจตรา และ/หรือการใช้การสื่อความหมาย ค่าเฉลี่ย 3.353 และโอกาสในการพบปะผู้คน ค่าเฉลี่ย 3.293 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัย
แวดล้อมด้านนันทนาการ ตามหลักช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ

ปัจจัยแวดล้อม ด้านนันทนาการ	ระดับคะแนน					\bar{X}	SD
	5	4	3	2	1		
1 สภาพเส้นทางเข้าถึง พื้นที่ที่สามารถเข้าถึง โดยขวดยานประเภท ต่างๆ หรือการเข้าถึง โดยการเดินทางเท้า	5.75 (23)	14.75 (59)	28.50 (114)	19.75 (79)	31.25 (125)	2.440	1.231
2 ความห่างไกลของ แหล่งท่องเที่ยวจาก เสียงรบกวนจาก ภายนอก เช่น เสียงจาก ขวดยาน เสียงจากกิจ- กรรมอื่นๆ ในชุมชน	34.25 (137)	41.50 (166)	20.00 (80)	2.75 (11)	1.50 (6)	4.043	0.888
3 ความเป็นธรรมชาติ/ การที่สภาพของพื้นที่ ไม่ถูกเปลี่ยนแปลง ไปจากเดิม	24.50 (98)	48.25 (193)	21.50 (86)	4.50 (18)	1.25 (5)	3.903	0.863
4 โอกาสในการพบปะ ผู้คน	10.00 (40)	25.75 (103)	49.25 (197)	11.25 (45)	3.75 (15)	3.293	0.897
5 ร่องรอยผลกระทบจาก กิจกรรมการใช้ ประโยชน์พื้นที่ เช่น ขยะ รอยขีดเขียน ร่องรอยการพังทลาย ของดิน ฯลฯ	21.75 (87)	33.25 (133)	33.75 (135)	8.50 (34)	2.75 (11)	3.628	1.003

(n = 400)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ปัจจัยแวดล้อม ค่านันทนาการ	ระดับคะแนน					\bar{X}	SD
	5	4	3	2	1		
6 สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการภายในแหล่ง	18.75 (75)	35.00 (140)	36.00 (144)	6.75 (27)	3.50 (14)	3.588	0.982
7 การควบคุม นักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติ ตามกฎระเบียบโดย การใช้ เจ้าหน้าที่ตรวจตรา และ/หรือการใช้ การสื่อความหมาย	4.50 (50)	11.00 (121)	41.75 (167)	30.25 (44)	12.50 (18)	3.353	0.985

(n = 400)

หมายเหตุ	ข้อ 1	(5 = เข้าถึงยากลำบากมาก 1 = เข้าถึงสะดวกมาก)
	ข้อ 2	(5 = มีความสงบ 1 = ไม่มีความสงบ)
	ข้อ 3	(5 = มีความเป็นธรรมชาติสูง 1 = มีความเป็นธรรมชาติต่ำมาก)
	ข้อ 4	(5 = มีโอกาสที่จะพบปะผู้คนน้อยมาก 1 = โอกาสที่จะปลื้มใจมาก)
	ข้อ 5	(5 = ปรากฏร่องรอยผลกระทบน้อยมาก/พื้นที่มีสภาพดีมาก 1 = ปรากฏร่องรอยผลกระทบสูงมาก/พื้นที่มีสภาพทรุดโทรมมาก)
	ข้อ 6	(5 = ระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่ำมาก 1 = ระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสูงมาก)
	ข้อ 7	(5 = นักท่องเที่ยวต้องพึ่งตนเองในการประกอบกิจกรรมสูงมาก การควบคุมต่ำ 1 = นักท่องเที่ยวถูกควบคุมสูง/การพึ่งตนเองต่ำ)

เมื่อคิดคะแนนรวมทุกปัจจัยได้ค่าเท่ากับ 24.25 และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มชั้นของแหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า คะแนนรวมทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 25 - 21 จึงจัดน้ำตกกระทิงอยู่ในกลุ่มพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสัน โดยระดับที่ 2 (SP - 2) หรือพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสัน โดยใช้ยานยนต์ แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้แม้โดยรวมยังคงความเป็นธรรมชาติ หากแต่การเข้าถึงกระทำได้สะดวก ส่งผลให้ปริมาณการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น โอกาสที่จะพบปะกับนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ จึงสูงกว่า ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ก็ปรากฏให้เห็นชัดเจน การจัดการนักท่องเที่ยวจะกระทำในรูปแบบการใช้กฎระเบียบ การใช้โปรแกรมการสื่อความหมาย การควบคุมโดยอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมในแหล่ง ได้แก่ การพายเรือ การศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมดั้งเดิม การขี่จักรยาน การพักผ่อนในลักษณะของแคมป์หน่วย หรือแคมป์กลุ่มขนาดเล็ก การปิกนิก และการศึกษาธรรมชาติโดยอาศัยโปรแกรมสื่อความหมาย

จากการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นที่พบเห็นอันเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการในส่วนของปัจจัยแวดล้อมด้านสังคม พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นส่วนใหญ่มีจำนวน 5 - 10 กลุ่ม ร้อยละ 41.75 รองลงมาคือ น้อยกว่า 5 กลุ่ม ร้อยละ 31.25 มีจำนวน 11 - 15 กลุ่ม ร้อยละ 15.75 มากกว่า 20 กลุ่ม ร้อยละ 7.50 และ จำนวน 16 - 20 กลุ่ม ร้อยละ 3.75 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นในบริเวณน้ำตกกระทิง

(n = 400)		
จำนวนกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นที่พบเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 กลุ่ม	125	31.25
5 - 10 กลุ่ม	167	41.75
11 - 15 กลุ่ม	63	15.75
16 - 20 กลุ่ม	15	3.75
มากกว่า 20 กลุ่ม	30	7.50
$\bar{X} = 2.145$	$SD = 1.130$	

5.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการ นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีความเหมาะสมดี ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ ห้องน้ำ/ห้องสุขา ค่าเฉลี่ย 3.975 แผ่นป้ายสัญลักษณ์ ค่าเฉลี่ย 3.952 ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.932 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 3.920 และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.912 ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ที่นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการ นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรปรับปรุงใน 5 อันดับแรก ได้แก่ บริการอาหารเครื่องดื่ม ค่าเฉลี่ย 3.341 การดูแลความปลอดภัย ค่าเฉลี่ย 3.658 การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ค่าเฉลี่ย 3.668 ความเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบ ค่าเฉลี่ย 3.692 และความเป็นมิตรของเจ้าหน้าที่ กับการดูแลความสะดวกบริเวณโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.792 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตาม ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

(n = 400)

สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการ	ไม่ได้	ควร	ควร	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะ	— X	SD
	ใช้ บริการ	ปรับปรุง อย่างมาก (1)	ปรับปรุง (2)	ปาน กลาง (3)	มดี (4)	สมดี มาก(5)		
1 การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่	2.25 (9)	0.50 (2)	5.00 (20)	34.50 (138)	44.25 (177)	13.50 (54)	3.668	0.796
2 ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่	0.25 (1)	-	2.50 (10)	23.75 (95)	51.50 (206)	22.00 (88)	3.932	0.746
3 ความสะอาดเรียบร้อยของบ้านพัก	23.50 (94)	-	3.00 (12)	20.50 (82)	36.75 (147)	16.25 (65)	3.866	0.788
4 สภาพพื้นที่ที่กางเต็นท์	15.00 (60)	0.75 (3)	3.00 (12)	27.00 (108)	36.25 (145)	18.00 (72)	3.797	0.843
5 บริการอาหาร/เครื่องดื่ม	7.50 (30)	3.25 (13)	11.50 (46)	37.50 (150)	31.00 (124)	9.25 (37)	3.341	0.942
6 ห้องน้ำ/ห้องสุขา	0.75 (3)	0.25 (1)	3.75 (15)	22.50 (90)	44.50 (178)	28.25 (113)	3.975	0.828
7 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	3.25 (13)	0.25 (1)	1.50 (6)	27.50 (110)	44.75 (179)	22.75 (91)	3.912	0.774
8 แผ่นป้ายสัญลักษณ์	2.00 (8)	-	4.00 (16)	22.25 (89)	46.25 (185)	25.50 (102)	3.952	0.806
9 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ	3.50 (14)	-	4.75 (19)	23.25 (93)	43.50 (174)	25.00 (100)	3.920	0.832

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 400)

สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการ	ไม่ได้ ใช้ บริการ	ควร ปรับปรุง อย่างมาก (1)	ควร ปรับปรุง (2)	เหมาะสม ปาน กลาง (3)	เหมาะสม มดี (4)	เหมาะ สมดี มาก(5)	— X	SD
10 การดูแล ความปลอดภัย	0.75 (3)	0.75 (3)	7.25 (29)	33.50 (134)	41.50 (166)	16.25 (65)	3.657	0.864
11 การดูแล ความสะอาด บริเวณโดยรวม	0.50 (2)	0.25 (1)	4.50 (18)	27.75 (111)	50.25 (201)	16.75 (67)	3.792	0.780
12 การตกแต่ง บริเวณโดยรวม	1.75 (7)	0.50 (2)	3.75 (15)	26.75 (107)	46.75 (187)	20.50 (82)	3.845	0.811
13 ความเข้มงวด กวดขันของ เจ้าหน้าที่ให้ นักท่องเที่ยว ปฏิบัติตาม กฎระเบียบ	1.75 (7)	0.75 (3)	3.00 (12)	36.50 (146)	43.50 (174)	14.50 (58)	3.692	0.785
14 ความเป็นมิตร ของเจ้าหน้าที่	0.50 (2)	0.50 (2)	7.00 (28)	26.00 (104)	45.25 (181)	20.75 (83)	3.792	0.869
15 ความสะอาดของ น้ำที่ใช้อุปโภค	93.50 (374)	-	-	2.50 (10)	2.75 (11)	1.25 (5)	3.808	0.749

หมายเหตุ ตอบเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการที่นักท่องเที่ยวใช้

จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่อุทยานแห่งชาติจัดให้กับนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.25 รองลงมาคือ เหมาะสมมาก ร้อยละ 38.25 และเหมาะสมน้อย ร้อยละ 4.50 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

(n = 400)		
ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมน้อย (18 - 35 คะแนน)	18	4.50
เหมาะสมปานกลาง (36 - 53 คะแนน)	229	57.25
เหมาะสมมาก (54 - 70 คะแนน)	153	38.25
$\bar{X} = 52.000$ $SD = 8.799$		

5.3 ความพึงพอใจ และโอกาสในการกลับมาเยือนน้ำตกกระทิงของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 35.75 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 10.25 ระดับน้อยมาก ร้อยละ 6.75 และระดับน้อย ร้อยละ 2.25

จากการศึกษาโอกาสในการกลับมาเยือนน้ำตกกระทิงของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาอีกถ้ามีโอกาส คิดเป็นร้อยละ 89.00 รองลงมา คือ จะไม่กลับมาอีก คิดเป็นร้อยละ 10.25 และนักท่องเที่ยวบางส่วนยังไม่มั่นใจว่าจะกลับมาอีกหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 0.75 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวน และร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความพึงพอใจ และโอกาสในการกลับมาเยือนน้ำตกกระทิงของนักท่องเที่ยว

(n = 400)		
ความพึงพอใจ และ โอกาสในการกลับมาเยือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับความพึงพอใจในการมาเยือนในครั้งนี้		
น้อยมาก	27	6.75
น้อย	9	2.25
ปานกลาง	143	35.75
มาก	180	45.00
มากที่สุด	41	10.25
$\bar{X} = 3.498$ $SD = 0.953$		
โอกาสในการกลับมาเยือน		
ไม่มาอีก	41	10.25
มา	356	89.00
ไม่ระบุ	3	0.75

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานข้อที่ 1 วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยง รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ไปเขื่อนน้ำตกกระทิง

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ เพื่อทดสอบสมมุติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ จำนวน 6 ตัว คือ วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 7.030$; $Sig = 0.000$) โดยก่อให้เกิดความผันแปรในพฤติกรรม ร้อยละ 9.80 ($R^2 = 0.098$) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัวที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว (Beta) เท่ากับ 0.255 นักท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมาก มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะที่เหมาะสมมาก

2. ระยะทาง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับค่ามาตรฐานแล้ว (Beta) เท่ากับ -0.130 นักท่องเที่ยวที่มีระยะทางจากที่พักอาศัยถึงน้ำตกกระทิงน้อย (นักท่องเที่ยวท้องถิ่น) มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะที่เหมาะสมมาก

3. วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว (Beta) เท่ากับ 0.104 นักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะที่เหมาะสมมาก รายละเอียดแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมุติฐานเมื่อตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการท่องเที่ยว

ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	SD	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	14.1889	2.3392	-	19.252	0.000
1 วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว	1.1738	0.5839	0.104	2.112	0.035
2 รูปแบบการท่องเที่ยว	0.2116	0.4090	-0.081	-1.627	0.105
3 ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว	18.0630	59.3823	0.037	0.754	0.451
4 ระยะทาง	0.3325	0.4717	-0.130	-2.601	0.010
5 ระดับการศึกษา	15.8917	3.5641	0.064	1.301	0.194
6 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	6.8514	2.3539	0.255	5.045	0.000

หมายเหตุ $F = 7.030$; $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.098$

สมมุติฐานข้อที่ 2 วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณ น้ำตกกระทิง

2.1 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ เพื่อทดสอบสมมุติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ จำนวน 6 ตัว คือ วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกัน มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้าน นันทนาการตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.809$;

Sig = 0.096) จากค่า Sig ที่คำนวณได้ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน คือ วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว ไม่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง รายละเอียดแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมุติฐานเมื่อตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ

ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	SD	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	3.4592	0.5085	-	27.178	0.000
1 วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว	1.1738	0.5839	-0.014	-0.273	0.785
2 รูปแบบการท่องเที่ยว	0.2116	0.4090	-0.108	-2.088	0.037
3 ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว	18.0630	59.3823	0.058	1.049	0.295
4 ระยะทาง	0.3325	0.4717	-0.099	-1.918	0.056
5 ระดับการศึกษา	15.8917	3.5641	-0.045	-0.881	0.379
6 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	6.8514	2.3539	-0.039	-0.741	0.459

หมายเหตุ $F = 1.809$; $Sig = 0.096$; $R^2 = 0.027$

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมุติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัว คือ วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กับตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($F = 8.933$; $Sig = 0.000$) โดยก่อให้เกิดความผันแปรในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ร้อยละ 12.10 ($R^2 = 0.121$) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.248 นักท่องเที่ยวที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างคืน มีความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ในลักษณะที่เหมาะสมมาก

2. ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.190 นักท่องเที่ยวที่มีกลุ่มขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ในลักษณะที่เหมาะสมมาก รายละเอียดแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมุติฐานเมื่อตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	SD	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	50.9370	8.8007	-	23.502	0.000
1 วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว	1.1738	0.5839	-0.092	-1.907	0.057
2 รูปแบบการท่องเที่ยว	0.2116	0.4090	0.248	5.021	0.000
3 ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว	18.0630	59.3823	0.190	3.892	0.000
4 ระยะทาง	0.3325	0.4717	0.081	1.635	0.103
5 ระดับการศึกษา	15.8917	3.5641	-0.006	-0.121	0.904
6 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	6.8514	2.3539	-0.071	-1.425	0.155

หมายเหตุ $F = 8.933$; $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.121$

สมมุติฐานข้อที่ 3 พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่ของนักท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่ของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ พฤติกรรมการท่องเที่ยว ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ (r) เท่ากับ 0.109 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ (r) เท่ากับ 0.083 และความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ (r) เท่ากับ 0.079 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ตามสมมุติฐานข้อที่ 3

ปัจจัยที่ทำการศึกษา	ความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่ (r)
1 พฤติกรรมการท่องเที่ยว	0.109 *
2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ	0.083 ^{ns}
3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ	0.079 ^{ns}

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิจารณ์ผล

จากผลการศึกษา พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อม ด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง พบว่า พฤติกรรมทางบวกที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติมากที่สุด คือ ระมัดระวังตน หลีกเลียงไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมบริเวณ น้ำตก จากข้อมูลดังกล่าวน่าจะบอกได้ว่านักท่องเที่ยวที่มาเยือนน้ำตกกระทิงต้องการจะรักษาภาพ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบริเวณน้ำตกกระทิง จึงเป็นสาเหตุทำให้น้ำตกกระทิงเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ทางธรรมชาติที่เหมาะสมให้นักท่องเที่ยวได้เลือกมาท่องเที่ยวต่อไป พฤติกรรมทางลบที่นักท่องเที่ยว ปฏิบัติมากที่สุด คือ ร้องเพลง และ/หรือเล่นดนตรีเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และสร้างบรรยากาศที่ดีในการ ท่องเที่ยว จากข้อมูลดังกล่าว น่าจะมีการเตรียมความพร้อมของพื้นที่เพื่อแบ่งเขตบริการในเรื่องการ ส่งเสียงดัง เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สัตว์ป่า และนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น อาจแบ่งเป็นเขต หรืออาจจะมีการระเบียบในการใช้เครื่องดนตรีอย่างชัดเจนเพื่อป้องกันปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของ การใช้เสียงของนักท่องเที่ยว ส่วนพฤติกรรมทางบวกที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ ขณะ ประกอบกิจกรรมในพื้นที่ เมื่อพบเห็นแผ่นป้ายต่างๆ จะหยุดอ่านศึกษาข้อมูล จากข้อมูลดังกล่าวสรุป ได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาข้อมูลจากการอ่าน หรือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่อ่านข้อมูล ขณะประกอบกิจกรรม ดังนั้นควรมีการปรับเปลี่ยนป้ายสื่อความหมายให้มีความชัดเจน ดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ หรืออาจจะเพิ่มป้ายสื่อความหมายโดยแสดงเป็นลักษณะแผ่นภาพ และใช้ ข้อความสั้น กระชับ หรืออาจเปลี่ยนสถานที่ติดตั้งป้ายตรงบริเวณที่นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรม เพื่อจะได้เห็นชัดเจน และพฤติกรรมทางลบที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ ยิงนก และ/หรือ จับสัตว์น้ำในลำธารเพื่อเป็นอาหาร จากข้อมูลจะเป็นผลดีแก่ นก และปลาบริเวณน้ำตกกระทิง เพราะ จะได้อาศัยอยู่โดยไม่ถูกรบกวนจากนักท่องเที่ยวจนเป็นเหตุให้สูญพันธุ์

ในส่วนของการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม ในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพล (2546) ที่ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรม และปัจจัยที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมดูนก : กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมดูนก มีอิทธิพลต่อกิจกรรมดูนก ซึ่งความเกี่ยวเนื่องดังกล่าว พิจารณาถึงเรื่องระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว ที่มาเยือนน้ำตกกระทิงส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จากผลการศึกษาในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการ

ปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่า อยู่ในระดับดีมาก จึงทำให้ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับการศึกษาสมมุติฐานข้อที่ 2 แยกวัดความคิดเห็นออกเป็น 2 ส่วน พบว่า ในส่วนของการศึกษาตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างแรม และเป็นนักท่องเที่ยวต่างถิ่น จึงมีระยะเวลาในการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิงจำกัด ทำให้นักท่องเที่ยวจะปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการตามที่ตั้งใจไว้เป็นส่วนใหญ่จากการจัดระดับความเป็นธรรมชาติ การให้ค่าคะแนนนี้ต้องอาศัยความละเอียดอ่อน และระยะเวลาในการให้คะแนน แต่ในการศึกษามีเวลาน้อยจึงควรวิเคราะห์จากลักษณะพื้นที่ประกอบด้วย ส่วนร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวจะสังเกตได้มากในฤดูกาลท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก โอกาสที่ร่องรอยของผลกระทบจะเกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวน่าจะสูงขึ้น และส่วนการควบคุมนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยการใช้เจ้าหน้าที่ตรวจตรา และ/หรือการใช้การสื่อความหมาย พบว่า พื้นที่บริเวณน้ำตกกระทิงในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูกาลท่องเที่ยวจะไม่มี การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในบางพื้นที่ ดังนั้นในการศึกษาบางส่วนไม่ใช่ฤดูกาลท่องเที่ยวทำให้ค่าคะแนนที่ได้ไม่ตรงกับสภาพเป็นจริงที่มีนักท่องเที่ยวมาก ในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ พบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรปรับปรุง ได้แก่ บริการอาหาร เครื่องดื่ม เนื่องจากร้านสวัสดิการที่ทางเจ้าหน้าที่จัดไว้ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว อาจมีการเพิ่มร้านค้าในฤดูกาลท่องเที่ยวจะทำให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

การศึกษาสมมุติฐานข้อที่ 3 พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่ เนื่องจากเมื่อนักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติกิจกรรม และมีพฤติกรรมที่ไม่ขัดกับกฎระเบียบ ก็ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเหตุให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนน้ำตกกระทิง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อีกถ้ามีโอกาส

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมทางบวกที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ปฏิบัติ 3 อันดับแรก คือ ระมัดระวังตน หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมบริเวณ น้ำตก ร้อยละ 87.75 นั่งพักผ่อนอย่างสงบ ไม่ส่งเสียงดังรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ร้อยละ 86.25 และ ถ่ายภาพ สภาพธรรมชาติที่สวยงามไปเป็นที่ระลึก ร้อยละ 68.00 พฤติกรรมทางลบที่นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ปฏิบัติ 3 อันดับแรกคือ ร้องเพลง และ/หรือเล่นดนตรีเพื่อพักผ่อน และสร้างบรรยากาศที่ดี ในการท่องเที่ยว ร้อยละ 30.00 เหยียบย่ำลูกไม้ หรือกล้าไม้บริเวณสองข้างทางเดิน โดยไม่ได้ตั้งใจ ร้อย ละ 29.50 และให้อาหารสัตว์น้ำเพราะสงสาร และเพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ร้อยละ 24.00 ส่วน พฤติกรรมทางบวกที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ ขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่ เมื่อพบเห็น แผ่นป้ายต่างๆ จะหยุดอ่านศึกษาข้อมูล ร้อยละ 86.50 และพฤติกรรมทางลบที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ ปฏิบัติ คือ ยิงนก และ/หรือ จับสัตว์น้ำในลำธารเพื่อเป็นอาหาร ร้อยละ 96.75

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้าน นันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า น้ำตกกระทิงมีความสงบ เมื่อวัดจากปัจจัย แวดล้อมด้านนันทนาการ เรื่องความห่างไกลของแหล่งท่องเที่ยวจากเสียงรบกวนจากภายนอก เช่น เสียงจากขูดยาน เสียงจากกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.043 รองลงมา คือ ความเป็น ธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 3.903 ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.628

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ พบว่า นักท่องเที่ยวได้ใช้ บริการแล้วเห็นว่ามีเหมาะสมดี ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ ห้องน้ำ/ห้องสุขา ค่าเฉลี่ย 3.975 แผ่นป้าย สัญลักษณ์ ค่าเฉลี่ย 3.952 ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.932 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 3.920 และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.912 ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

ที่นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการ นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรปรับปรุงใน 5 อันดับแรก ได้แก่ บริการอาหาร เครื่องดื่ม ค่าเฉลี่ย 3.341 การดูแลความปลอดภัย ค่าเฉลี่ย 3.658 การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ค่าเฉลี่ย 3.668 ความเข้มงวดควบคุมของเจ้าหน้าที่ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบ ค่าเฉลี่ย 3.692 และความเป็นมิตรของเจ้าหน้าที่กับการดูแลความสะดวกบริเวณโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.792

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัว คือ วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับพฤติกรรม การท่องเที่ยว พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($F = 7.030$; $Sig = 0.000$) โดยก่อให้เกิดความผันแปรในพฤติกรรม ร้อยละ 9.80 ($R^2 = 0.098$) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัวที่มี อิทธิพลต่อตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้ คือ 1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2 ระยะทาง และ 3 วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัว คือ วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับ การศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กับความคิดเห็น ต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัว รวมกันมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.809$; $Sig = 0.096$) จากค่า Sig ที่คำนวณได้ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน คือ วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบ การท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว ที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยว ไม่ส่งผลกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัว คือ วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว ระยะทาง ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กับความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 8.933$; $Sig = 0.000$) โดยก่อให้เกิดความผันแปรในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ร้อยละ 12.10 ($R^2 = 0.121$) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้ คือ 1 รูปแบบการท่องเที่ยว และ 2 ขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรท่องเที่ยว ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการมาเยือนพื้นที่ของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ พฤติกรรมกรท่องเที่ยว ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ (r) เท่ากับ 0.109 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการตามหลักช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ (r) เท่ากับ 0.083 และความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ (r) เท่ากับ 0.079

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดการพื้นที่

1. ควรมีการปรับปรุงแอ่งน้ำตก โดยเฉพาะในฤดูกาลที่มีน้ำน้อย เพราะจะมีใบไม้หล่นสะสมอยู่ในแอ่งน้ำจำนวนมาก ทำให้น้ำในบริเวณแอ่งน้ำตกไม่สะอาด เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเยือนน้ำตกกระต๊อง ต้องการมาเล่นน้ำตกมากที่สุด

2. จากการแบ่งกลุ่มชั้นของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า น้ำตกกระทิงอยู่ในกลุ่มชั้นพื้นที่ธรรมชาติ กิ่งสน โดย 2 ดังนั้นควรมีการใช้โปรแกรมสื่อความหมาย ในเรื่องการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว และผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวทราบ เพื่อเป็นการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

3. ควรปรับปรุงเรื่องบริการอาหาร และเครื่องดื่ม อาจเนื่องจากร้านค้าสวัสดิการที่ทางเจ้าหน้าที่ จัดไว้ยังมีปริมาณน้อยไม่พอรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะใหญ่ๆ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวต่างถิ่นจึงไม่มีการเตรียมอาหารมารับประทานเอง

4. ในการจัดการด้านการท่องเที่ยว ควรมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการศึกษาเรียนรู้ วัฒนธรรมดั้งเดิม และการขึ้นจักรยาน เพราะน้ำตกกระทิงอยู่บริเวณใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น น้ำตกตะเคียนทอง น้ำตกคลองไผ่บุลย์ และแหล่งวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น วัฒนธรรมของ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ในอนาคต

2. ในส่วนของการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ควรจะมีการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพื้นที่ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3. การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อม ด้านนันทนาการ ควรมีการศึกษาปัจจัยต่างๆ เพิ่มเติม เช่น ประสิทธิภาพด้านการท่องเที่ยว ค่านิยม อายุนักท่องเที่ยว รายได้ของนักท่องเที่ยว เพราะปัจจัยดังกล่าวน่าจะมีผลต่อการศึกษาวินิจฉัย

เอกสาร และสิ่งอ้างอิง

- กมลลา สุพรรณ. 2539. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของเยาวชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรมป่าไม้. 2544. แผนแม่บท การจัดการอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ (พ.ศ. 2544 - 2548). บริษัท ซีเทค อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ร่วมกับ บริษัท ธรรมิเทพ จำกัด, จันทบุรี.
- กรรณิกา พิมลศรี. 2547. พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คมเชษฐา จรุงพันธ์. 2545. พฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำรอง เงินดี. 2534. เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชัยพร วิชาวุธ. 2523. การวิจัยเชิงจิตวิทยา. สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.
- เดชา บุญค้ำ. 2531. คู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว. ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ถวัลย์ เนียมทรัพย์. 2545. เอกสารประกอบการสอนวิชา 459424 จิตวิทยาการสูงใจ. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นภวรรณ ฐานะกาญจน์, สุรเชษฐ์ เศษฐมาศ, ดรรรชนี เอ็มพันธ์, ณีภูษ พิชกรรรม, เล็ก เต็มตระกูล, สมเกียรติ สิงหารวุฒิ, และสิริพงษ์ ราชศิริ. 2541. **คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. ศูนย์วิจัยป่าไม้. คณะวนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____. 2545. **เอกสารประกอบการสอนวิชา มนุษยมิติในการจัดการพื้นที่อนุรักษ์**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ปรีชา วิทยพันธุ์. 2545. **การประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปรีชาพร พรหมพิทักษ์. 2527. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแผนการพัฒนาลิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปิยะรัตน์ สุริยะฉาย. 2546. **การวิเคราะห์ประสบการณ์ที่พึงปรารถนาและความชอบของนักท่องเที่ยวเพื่อกำหนดกลุ่มชั้นโอกาสทางด้านนันทนาการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2531. **เอกสารบรรยายเรื่องการวัดทัศนคติ**. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์**. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

พันทิพา โฉมประดิษฐ์. 2530. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแผนการพัฒนาลิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ไพบูลย์ เทวรักษ์. 2537. **จิตวิทยา: ศึกษาพฤติกรรมภายนอกและภายใน**. โรงพิมพ์เอส. ดี. เพรส, กรุงเทพฯ.
- มนตรี ปิ่นบุตร. 2544. **อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ**. ชารบัวแก้ว, นนทบุรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2522. **พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**. ฉบับพิเศษ, กรุงเทพฯ.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2541. **พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2525. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, กรุงเทพฯ.
- วรรณ วลัยวานิช. 2546. **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วาชรัตน์ นันทเสน. 2546. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความพร้อมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิจิต อุกะโชค. 2545. **ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมล่องแก่งน้ำว่า อำเภอมะจิม จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. 2524. **คู่มือการวิจัยหลักการสร้างและการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**. สำนักพิมพ์เรือนแก้ว, กรุงเทพฯ.
- วิภาพร มาพบสุข. 2543. **มนุษย์สัมพันธ์**. บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, กรุงเทพฯ.
- วิมลสิทธิ์ หยางรุกร. 2526. **พฤติกรรมมนุษย์และสภาพแวดล้อม : มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบและวางแผน**. จุฬามหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- ศิริรณภา จามรมาน. 2542. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาจิตวิทยาสิ่งแวดล้อม. ภาควิชาจิตวิทยา. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, จิรศักดิ์ จิยะจันทร์, ลัทธிகาล ศรีวะรมย์, สุดา สุวรรณ, ภิญโญ ประภาวนนท์ และชวลิต ประภาวนนท์. 2542. องค์การ และการจัดการ. บริษัทดวงกมลสมัย จำกัด, กรุงเทพฯ
- ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2541. คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. คณะวนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส คิ้วสุวรรณ และฐิติพงษ์ ธรรมนุสรณ์. 2522. จิตวิทยาสังคม. ชัยศิริการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. 2534. พฤติกรรมการเปลี่ยนแปลง. วิชาสุขศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2546. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์. บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด, กรุงเทพฯ.
- สุพล จิตรวิจักขณ์. 2546. การวิเคราะห์พฤติกรรม และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมดูนก : กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภัททา ปิณะทะแพทย. 2539. พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตน. วิชาจิตวิทยาและการแนะแนว. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- เสาวณิต ตั้งตระกูล. 2533. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสาวลักษณ์ นวเจริญกุล. 2541. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย
ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ. 2547. สถิตินักท่องเที่ยว, จันทบุรี.

Boniface, B.G., and C. Cooper. 1994. **The geography of Travel & Tourism**. Butterworth
Heinmann, Oxford.

Butler, G.D. 1967. **Introduction to Community Recreation**. 4th ed. Mc Graw - Hill Book Co.
New York.

Goldensor, R.M. 1984. **Longman Dictionary of Psychology and Psychiatry**. Longman Inc.
New York.

Hilgard, ER. 1962. **Introductuon to Psychology**. Harcoupt Brase World, Inc. New York.

Krech, D. and R. S, Crutehfied. 1962. **Individual in Society**. Mc Graw – Hill. New York.

Morgan, T. and R.A. King. 1975. **Introduction to Psychology**. 5th ed. Mc Graw - Hill.
New York.

Morse, N.C. 1955. **Satisfaction in the White Collar Job**. University of Michigan Press. Michigan.

Oskamp, S. 1977. **Attitude and Opinion**. Pretice - Hill. Englewood Cliffs. New Jersey.

Remmers, H.H., H.L. Gage and J.F.Rummel. 1965. **Practical Introduction to Measurement and
Evaluation**. 2nd ed. Harpor & Row. New York.

Shelley, M. 1985. **Responding to Social Change**. Hutchinson & Ross. Inc. Pennsylvania :
Dowden.

Swarbrooke, J. and S. Horner. 1990. **Consumer Behavior in Tourism**. Heinemann.
New Delhi Butterworth

Vroom, W.H. 1964. **Work and Motivation**. John Wiley & Sons. New York.

Wolman, B.B. **Dictionary of Behavioral Science**. 1989. Van Nostrand Reinhold Company. New
York.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

000

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อม
ด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติเขาคิซมัญญ

โดย

นางสาวนงศ์เยาว์ วิริยานนท์

นิสิตโครงการปริญญาโท สาขาบริหารทรัพยากรป่าไม้ (ภาคพิเศษ)

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำชี้แจง

การสำรวจข้อมูลในครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และความคิดเห็น
ของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว
และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกกระทิง อุทยานแห่งชาติ
เขาคิซมัญญ

ข้อมูล และความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัย และประกอบการ
ทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง และพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ

ตอนที่ 3. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ตอนที่ 4. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

วิธีตอบแบบสอบถาม

- ทำเครื่องหมาย ลงใน หรือช่องว่าง ที่ท่านต้องการในคำถามแต่ละข้อเพียงคำตอบเดียว
ยกเว้นคำถามที่ระบุว่าตอบได้มากกว่า 1 ข้อ หรือ
- เติมคำตอบในช่องว่างที่เว้นไว้หลังคำถามแต่ละข้อ

9. ในการมาเยือนน้ำตกกระทิงในครั้งนี้ท่านได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้หรือไม่ (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง)

กิจกรรม	ไม่ได้ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
1) นำสัตว์เลี้ยงมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในพื้นที่ด้วย		
2) ให้อาหารสัตว์น้ำเพราะสงสาร และเพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด		
3) ทำให้ป้าย หลักเขต เครื่องหมายต่างๆ เคลื่อนย้าย หรือลบเลือนโดยไม่ได้ตั้งใจ		
4) ยิงนก และ/หรือจับสัตว์น้ำในลำธารเพื่อเป็นอาหาร		
5) ทิ้งขยะ เศษอาหารบนพื้นดิน ใต้โคนต้นไม้เพื่อเป็นปุ๋ย		
6) ขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่เมื่อพบเห็นแผ่นป้ายต่างๆ จะหยุดอ่านศึกษาข้อมูล		
7) แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่เป็นความรู้		
8) เขี่ยขยำลูกไม้ หรือกล้าไม้บริเวณสองข้างทางเดินโดยไม่ได้ตั้งใจ		
9) ร้องเพลง และ/หรือเล่นดนตรีเพื่อพักผ่อน และสร้างบรรยากาศที่ดีในการท่องเที่ยว		
10) ดื่มสุราเพื่อเพิ่มความสุขสนานในการพักผ่อนหย่อนใจ		
11) ระมัดระวังตน หลีกเลียงไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบ น้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมบริเวณน้ำตก		
12) นั่งพักผ่อนอย่างสงบ ไม่ส่งเสียงดังรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น		
13) กำจัดเศษอาหาร และเปลือกผลไม้ที่เหลือจากการบริโภค ลงในลำธาร เพื่อเป็นอาหารของสัตว์น้ำ		
14) ล้างภาชนะในลำธาร		
15) สลักชื่อตามต้นไม้ หรือป้ายต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นที่ระลึก		
16) เก็บดอกไม้ ใบไม้ และ/หรือก้อนหินในลำธารไปเป็นที่ระลึกเพื่อเตือนความทรงจำว่าเคยมาเยือนพื้นที่		
17) ถ่ายภาพสภาพธรรมชาติที่สวยงามไปเป็นที่ระลึก		

ตอนที่ 2. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อบัณฑิตวิทยาลัยแวล้อมด้านนันทนาการ

10. ตามความคิดเห็นของท่าน ลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ ควรจะได้คะแนนในระดับใด (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ทับตัวเลขที่ท่านเลือกเพียงข้อเดียว)

1) สภาพเส้นทางเข้าถึงพื้นที่ - สามารถเข้าถึงโดยใช้รถยนต์ประเภทต่างๆ / การเข้าถึงโดยการเดินทางเท้า

	เข้าถึงยากลำบากมาก			เข้าถึงสะดวกมาก
	5	4	3	2

2) ความห่างไกลของแหล่งท่องเที่ยวจากเสียงรบกวนจากภายนอก เช่น เสียงจากรถยนต์ เสียงจากกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชน

	มีความสงบสันโดษอย่างมาก			มีเสียงรบกวนอย่างมาก ไม่มีความสงบ
	5	4	3	2

3) ความเป็นธรรมชาติ/การที่สภาพของพื้นที่ไม่ถูกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

	มีความเป็นธรรมชาติสูงมาก			มีความเป็นธรรมชาติต่ำมาก
	5	4	3	2

4) โอกาสในการพบปะผู้คน

	มีโอกาสที่จะพบปะผู้คนน้อยมาก			โอกาสที่จะปลึกวิวกต่ำมาก
	5	4	3	2

5) ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ เช่น ขยะ รอยขีดเขียน ร่องรอยการพังทลายของดิน

	ปรากฏร่องรอยผลกระทบน้อยมาก			ปรากฏร่องรอยผลกระทบสูงมาก
	5	4	3	2

6) สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการภายในแหล่ง

	ระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่ำมาก -			ระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสูงมาก -
	ยังคงความเป็นธรรมชาติ			ความเป็นธรรมชาติต่ำมาก
	5	4	3	2

7) การควบคุมนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยการใช้เจ้าหน้าที่ตรวจตรา และ/หรือการใช้การสื่อความหมาย

	การควบคุมต่ำ/การพึ่งตนเองสูง			การควบคุมสูง/การพึ่งตนเองต่ำ
	5	4	3	2

11. ตามความรู้สึกของท่าน แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้มีความสงบ/ให้ความรู้สึกสันโดษมากน้อยเพียงใด

- สงบ/สันโดษน้อยมาก
- สงบ/สันโดษน้อย
- สงบ/สันโดษปานกลาง
- สงบ/สันโดษมาก
- สงบ/สันโดษมากที่สุด

12. ท่านพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นที่ประกอบกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ประมาณกี่กลุ่ม

- น้อยกว่า 5 กลุ่ม
- 5 - 10 กลุ่ม
- 11 - 15 กลุ่ม
- 16 - 20 กลุ่ม
- มากกว่า 20 กลุ่ม

13. ตามความคิดของท่าน สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวของน้ำตกกระทิงมีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด (ตอบเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่ท่านใช้)

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง)

ประเภทสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ	เหมาะสม ดีมาก (5)	เหมาะสม ดี (4)	เหมาะสม ปานกลาง (3)	ควร ปรับปรุง (2)	ควร ปรับปรุง อย่างมาก (1)
1) การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่					
2) ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่					
3) ความสะอาดเรียบร้อยของบ้านพัก					
4) สภาพพื้นที่กางเต็นท์					
5) บริการอาหาร/เครื่องดื่ม					
6) ห้องน้ำ/ห้องสุขา					
7) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว					
8) แผ่นป้ายสัญลักษณ์					
9) เส้นทางศึกษาธรรมชาติ					
10) การดูแลความปลอดภัย					

ประเภทสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการ	เหมาะสม ดีมาก (5)	เหมาะสม ดี (4)	เหมาะสม ปาน กลาง (3)	ควร ปรับปรุง (2)	ควร ปรับปรุง อย่างมาก (1)
11) การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณ โดยรวม					
12) การตกแต่งบริเวณโดยรวม					
13) ความเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่ให้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบ					
14) ความเป็นมิตรของเจ้าหน้าที่					
15) อื่นๆ (โปรดระบุ).....					

14. ท่านมีความพึงพอใจต่อการมาท่องเที่ยวหน้าตกกระทิงในครั้งนี้เพียงใด

- มีความพึงพอใจน้อยมาก
- มีความพึงพอใจน้อย
- มีความพึงพอใจปานกลาง
- มีความพึงพอใจมาก
- มีความพึงพอใจมากที่สุด

15. หากมีโอกาสท่านจะกลับมาเยือนน้ำตกแห่งนี้หรือไม่

- ไม่มา เนื่องจาก
- มา เนื่องจาก

ตอนที่ 3. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

16. โปรดพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตามความคิดของท่านถูก หรือผิด

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง)

ข้อความ	ถูก	ผิด
1) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวรัฐควรปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างบ้านพัก และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว		
2) ควรอนุญาตให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิงในปริมาณมากที่สุด เพราะเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ภาครัฐ		
3) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุดเป็นอันดับแรก		
4) ปัจจัยแวดล้อมด้านกายภาพได้แก่ การเข้าถึง และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว		
5) การจัดการนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการอย่างหนึ่ง		
6) เจ้าหน้าที่สามารถอนุญาตให้นักท่องเที่ยวนำสัตว์เลี้ยงเข้าบริเวณน้ำตกกระทิงได้		
7) ของที่ระลึกจากการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิงควรเป็นผลผลิตจากป่า เช่น กล้วยไม้ เขาสัตว์ และใบไม้		
8) การเล่นน้ำตกในบริเวณที่มีป้ายเตือนถือว่าเป็นการทำทลายความสามารถของนักท่องเที่ยว		
9) บริเวณแอ่งน้ำตกไม่ควรปล่อยให้มีปลา เพราะจะทำให้กีดขวางการเล่นน้ำของนักท่องเที่ยว		
10) แหล่งท่องเที่ยวสามารถฟื้นตัวเองตามธรรมชาติได้ไม่จำเป็นต้องช่วยดูแล		
11) แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีใช้สมบัติของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนสามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรี		

ตอนที่ 4. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

17. เพศ ชาย หญิง

18. อายุปี

19. ระดับการศึกษาขั้นสุดท้าย

- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา
- อนุปริญญา, ปวช., ปวส.
- ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
- สูงกว่าปริญญาตรี

20. อาชีพ

- นักเรียน, นักศึกษา
- ข้าราชการ, พนักงาน, ลูกจ้าง, รัฐวิสาหกิจ
- กิจการส่วนตัวทุกประเภท
- ยังไม่ทำงาน, รอการบรรจุงาน
- เกษตรกร
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

21. รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของท่าน

- ไม่มีรายได้
- ต่ำกว่า 5,000 บาท
- 5,001 - 10,000 บาท
- 10,001 - 15,000 บาท
- สูงกว่า 15,000 บาท

22. ปัจจุบันท่านพักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดใด

- จันทบุรี
- จังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออก
- จังหวัดในภาคเหนือ
- จังหวัดในภาคกลาง และภาคตะวันตก
- จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- จังหวัดในภาคใต้
- กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ ความเชื่อถือของแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ ข1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนน้ำตกกระทิง

คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	Alpha if Item Deleted
1 นำสัตว์เลี้ยงมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในพื้นที่ด้วย	0.6462
2 ให้อาหารสัตว์น้ำเพราะสงสาร และเพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด	0.6572
3 ทำให้ป้าย หลักเขต เครื่องหมายต่างๆ เคลื่อนย้าย หรือลบเลือนโดยไม่ได้ตั้งใจ	0.6454
4 ยิงนก และ/หรือจับสัตว์น้ำในลำธารเพื่อเป็นอาหาร	0.6386
5 ทิ้งขยะ เศษอาหารบนพื้นดิน ใต้โคนต้นไม้เพื่อเป็นปุ๋ย	0.6279
6 ขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่เมื่อพบเห็นแผ่นป้ายต่างๆ จะหยุดอ่านศึกษาข้อมูล	0.6380
7 แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่เป็นความรู้	0.6908
8 เหยียบย่ำลูกไม้ หรือกล้าไม้บริเวณสองข้างทางเดินโดยไม่ได้ตั้งใจ	0.6544
9 ร้องเพลง และ/หรือเล่นดนตรีเพื่อพักผ่อน และสร้างบรรยากาศที่ดีในการท่องเที่ยว	0.6546
10 ดื่มสุราเพื่อเพิ่มความสนุกสนานในการพักผ่อนหย่อนใจ	0.6287
11 รมัศจรรย์คน หลีกเลี้ยงไม้ให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมบริเวณน้ำตก	0.6420
12 นั่งพักผ่อนอย่างสงบ ไม่ส่งเสียงดังรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น	0.6408
13 กำจัดเศษอาหาร และเปลือกผลไม้ที่เหลือจากการบริโภค ลงในลำธาร เพื่อเป็นอาหารของสัตว์น้ำ	0.6474
14 ล้างภาชนะในลำธาร	0.6262
15 สลักชื่อตามต้นไม้ หรือป้ายต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นที่ระลึก	0.6263
16 เก็บดอกไม้ ใบไม้ และ/หรือ ก้อนหินในลำธาร ไปเป็นที่ระลึกเพื่อเตือนความทรงจำว่าเคยมาเยือนพื้นที่	0.6311
17 ถ่ายภาพสภาพธรรมชาติที่สวยงามไปเป็นที่ระลึก	0.6876

Reliability Coefficients

N of Items = 17

Alpha = 0.6601

ตารางผนวกที่ ๒2 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ ตามหลักช่วงชั้นโอกาสด้าน
นันทนาการ

ปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ ตามหลักช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ	Alpha if Item Deleted
1 สภาพเส้นทางเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงโดยใช้ขวดยานประเภทต่างๆ หรือการเข้าถึงโดยการเดินทางเท้า	0.6266
2 ความห่างไกลของแหล่งท่องเที่ยวจากเสียงรบกวนจากภายนอก เช่น เสียงจากขวดยาน เสียงจากกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชน	0.4778
3 ความเป็นธรรมชาติ การที่สภาพของพื้นที่ไม่ถูกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม	0.4250
4 โอกาสในการพบปะผู้คน	0.4436
5 ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ เช่น ขยะ รอยขีดเขียน ร่องรอยการพังทลายของดิน ฯลฯ	0.5194
6 สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการภายในแหล่ง	0.5296
7 การควบคุมนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยการใช้เจ้าหน้าที่ตรวจตรา และ/หรือการใช้การสื่อความหมาย	0.5102

Reliability Coefficients

N of Items = 7

Alpha = 0.5462

ตารางผนวกที่ ข3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ	Alpha if Item Deleted
1 การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่	0.7191
2 ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่	0.7000
3 ความสะอาดเรียบร้อยของบ้านพัก	0.7575
4 สภาพพื้นที่ที่กางเต็นท์	0.7856
5 บริการอาหาร/เครื่องดื่ม	0.7957
6 ห้องน้ำ/ห้องสุขา	0.7150
7 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0.6874
8 แผ่นป้ายสัญลักษณ์	0.6846
9 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ	0.7007
10 การดูแลความปลอดภัย	0.7050
11 การดูแลความสะอาดบริเวณโดยรวม	0.6981
12 การตกแต่งบริเวณโดยรวม	0.7039
13 ความเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบ	0.7152
14 ความเป็นมิตรของเจ้าหน้าที่	0.6845
15 ความสะอาดของน้ำที่ใช้อุปโภค	0.6867

Reliability Coefficients

N of Items = 15

Alpha = 0.7336

ตารางผนวกที่ ข4 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว	Alpha if Item Deleted
1 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวรัฐควรปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างบ้านพัก และ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	0.6335
2 ควรอนุญาตให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิงในปริมาณมากที่สุด เพราะเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ภาครัฐ	0.6469
3 การจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด	0.3940
4 ปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ ได้แก่ การเข้าถึง และความปลอดภัย ในการท่องเที่ยว	0.6904
5 การจัดการนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการอย่างหนึ่ง	0.6990
6 เจ้าหน้าที่สามารถอนุญาตให้นักท่องเที่ยวนำสัตว์เลี้ยงเลี้ยงเข้าบริเวณน้ำตกกระทิงได้	0.6571
7 ของที่ระลึกจากการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิงควรเป็นผลผลิตจากป่า เช่น กล้วยไม้ เขาสัตว์ และใบไม้	0.6174
8 การเล่นน้ำตกในบริเวณที่มีป้ายเตือนถือว่าเป็นการทำทลายความสามารถของ นักท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง	0.6265
9 บริเวณแอ่งน้ำตกไม่ควรปล่อยให้มีปลา เพราะจะทำให้กีดขวางการเล่นน้ำ ของนักท่องเที่ยว	0.6264
10 แหล่งท่องเที่ยวสามารถฟื้นตัวเองตามธรรมชาติได้ไม่จำเป็นต้องช่วยดูแล	0.6315
11 แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มิใช่สมบัติของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนสามารถท่องเที่ยว ได้อย่างเสรี	0.6686

Reliability Coefficients

N of Items = 11

Alpha = 0.6721

ตารางผนวกที่ ข5 ความยากเป็นรายชื่อของความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว		ความยาก ของคำถาม
1 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวรัฐควรปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างบ้านพัก และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	0.515	ค่อนข้างไปทางง่าย
2 ควรอนุญาตให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิง ในปริมาณมากที่สุดเพราะเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ภาครัฐ	0.423	ค่อนข้างไปทางยาก
3 การจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด	0.365	ค่อนข้างไปทางยาก
4 ปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ ได้แก่ การเข้าถึง และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	0.908	ง่ายขึ้นไป
5 การจัดการนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการอย่างหนึ่ง	0.820	ง่ายขึ้นไป
6 เจ้าหน้าที่สามารถอนุญาตให้นักท่องเที่ยวนำสัตว์เลี้ยงเข้าบริเวณน้ำตกกระทิงได้	0.710	ค่อนข้างไปทางง่าย
7 ของที่ระลึกจากการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกกระทิงควรเป็นผลผลิตจากป่า เช่น กล้วยไม้ เขาสัตว์ และใบไม้	0.778	ค่อนข้างไปทางง่าย
8 การเล่นน้ำตกในบริเวณที่มีป้ายเตือนถือว่าเป็นการทำทายนความสามารถของนักท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง	0.745	ค่อนข้างไปทางง่าย
9 บริเวณแอ่งน้ำตกไม่ควรปล่อยให้มียปลา เพราะจะทำให้กีดขวางการเล่นน้ำของนักท่องเที่ยว	0.675	ค่อนข้างไปทางง่าย
10 แหล่งท่องเที่ยวสามารถฟื้นตัวเองตามธรรมชาติได้ "ไม่จำเป็นต้องช่วยดูแล	0.663	ค่อนข้างไปทางง่าย
11 แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มิใช่สมบัติของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนสามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรี	0.275	ค่อนข้างไปทางยาก